

VALSTS
PROBĀCIJAS
DIENESTS

2008. gada publiskais pārskats

Saturs

Priekšvārds.....	3
Valsts probācijas dienests Latvijā.....	4
Valsts probācijas dienesta funkcijas	4
Valsts probācijas dienesta juridiskais statuss	7
Valsts probācijas dienesta struktūra	8
Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības.....	9
Izmaiņas Valsts probācijas dienesta darbībā 2008. gadā.....	11
Valsts probācijas dienesta darbības rezultāti 2008. gadā.....	13
Valsts probācijas dienesta uzdevumi 2008. gadā	13
Valsts probācijas dienesta funkciju darbības rezultāti 2008. gadā	13
Piespiedu darbs	13
Sabiedriskais darbs	16
Izlīgums	17
Postpenitenciārā palīdzība	20
Probācijas programmas	22
Uzraudzība.....	25
Izvērtēšanas ziņojums.....	27
Valsts probācijas dienesta īstenotie projekti.....	28
Valsts probācijas dienesta budžeta informācija.....	29
Valsts probācijas dienesta personāls.....	31
Valsts probācijas dienesta komunikācija ar sabiedrību	34
Valsts probācijas dienesta Konsultatīvo padomju darbības rezultāti	34
Valsts probācijas dienesta plāni 2009. gadam	36

Priekšvārds

2008. gadā apritēja pieci gadi kopš Valsts probācijas dienesta izveidošanas. Šajā gadā mums katram bija iespēja izvērtēt padarīto, sasniegto, saskatīt kļūdas, atrast risinājumus un nospraust jaunus mērķus nākamai piecgadei.

Šo piecu gadu laikā esam izveidojuši Latvijā probācijas sistēmu, kuras mērķis ir palīdzēt likumpārkāpējam ieraudzīt dzīvē citu ceļu – ceļu, kurā savu vēlmju, vajadzību un ambīciju apmierināšanai netiek pārkāptas citu sabiedrības locekļu tiesības un izvēles brīvība. Daudziem liekas dīvaini, ka personas, kuras pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas un tiesas sprieduma saņemšanas nonāk probācijas dienestā, mēs saucam par klientiem. Bet tieši tā mēs šo darbu uztveram! Mēs esam šeit, lai palīdzētu cilvēkiem, kuri izdarījuši nepareizās izvēles un pieņēmuši nepareizos lēmumus, saprast kļūdas un ieraudzīt iespējas.

2008. gadā sasniegtie rādītāji Valsts probācijas dienesta funkcijās liecina, ka probācija Latvijā darbojas arvien veiksmīgāk. Palielinās arī citu tiesībsargājošo institūciju uzticība Valsts probācijas dienesta izmantotajām metodēm likumpārkāpēja uztveres un uzvedības modeļa maiņai un personas reintegrācijai sabiedrībā.

Katrs veiksmes stāsts, katra veiksmīga likumpārkāpēja atgriešanās sabiedrībā un pievēršanās likumpaklausīgai dzīvei ir kāda probācijas darbinieka ieguldītā darba, sniegtā atbalsta un padoma rezultāts. Neskatoties uz to, ka dienestam nepieciešamos darbiniekus vēl joprojām nesagatavo neviena augstākā mācību iestāde, pateicoties intensīvām apmācībām, esam izveidojuši lielisku un kompetentu kolektīvu, kas rūpējas, lai šo veiksmes stāstu būtu arvien vairāk.

Paldies viesiem sadarbības partneriem, kuri ir piedalījušies Valsts probācijas dienesta mērķu sasniegšanā un īpašs paldies visiem probācijas dienesta darbiniekiem, kuri veidoja, attīstīja un arī 2009. gadā realizēs probācijas dienesta funkcijas un vairo probācijas klientu veiksmes stāstus.

Ar cieņu,

Valsts probācijas dienesta vadītājs

Aleksandrs Dementjevs

Valsts probācijas dienests Latvijā

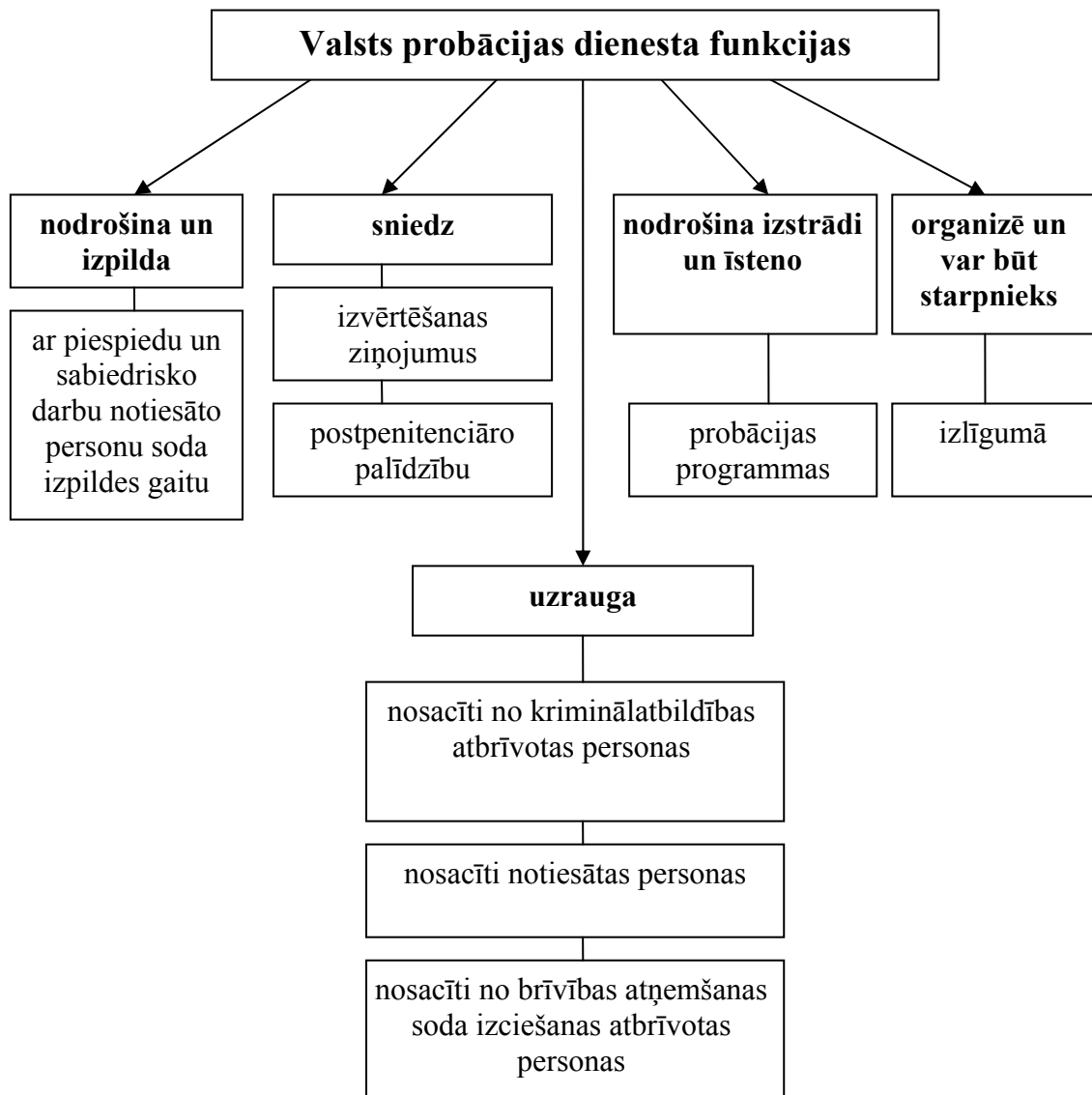
Eiropas valstu krimināltiesiskās vides attīstība ir būtiski ietekmējusi veidu, ko sabiedrība uzskata par efektīvu noziedzības novēršanā un darbā ar likumpārkāpējiem. Pakāpeniski ir mainījies uzsvars arī sodu izpildē – veltot lielāku uzmanību cietušajam un likuma pārkāpējam.

Šim piemēram sekoja arī Latvija, 2003. gada 7. oktobrī Ministru kabinetā apstiprinot nolikumu, kas paredzēja Latvijas Valsts probācijas dienesta izveidi. Latvijā tika uzsākta jauna, kvalitatīva pieeja sabiedrībā izciešamo kriminālsodu izpildei, pievēršoties recidīvu veicinošo faktoru novēršanai un sabiedrībai nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai.

2008. gadā dienests svinēja savu piekto gadadienu. Tagad dienesta pakalpojumi ir pieejami visā Latvijas teritorijā. Ir izveidotas 28 teritoriālās struktūrvienības un 10 teritoriālo struktūrvienību filiāles, ir izveidota vēl nebijusi normatīvā bāze Latvijas sodu izpildes sistēmā. Dienesta piecu gadu pastāvēšanas laikā ir būtiski pilnveidota uzraudzības funkcija, sagatavojot izvērtēšanas ziņojumus gan lēmuma pieņemšanas procesā, gan pēc ieslodzījuma vietu pieprasījuma, izstrādājot riska un vajadzību novērtējumu katram uzraudzības klientam. Līdz ar dienesta izveidošanu tika pakāpeniski pārņemta kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildes organizēšana no pašvaldībām, noteikta vienota piespiedu darba organizēšanas kārtība visos Latvijas rajonos, kā arī speciāli apmācīti dienesta teritoriālo struktūrvienību darbinieki. Ir vērojams arī būtisks izlīguma pieprasījumu skaita pieaugums, kas liecina par arvien plašāku sabiedrības informētību par šīs funkcijas pieejamību. Valsts probācijas dienests Latvijā īsteno arī probācijas programmas un īpaši šobrīd tiek strādāts pie dzimumnoziedznieku resocializācijas pasākumu ieviešanas. Liela uzmanība tiek pievērsta arī no ieslodzījuma vietām atbrīvoto personu resocializācijas pasākumiem, īstenojot postpenitenciārās palīdzības funkciju.

Valsts probācijas dienesta funkcijas:

- sniegt *izvērtēšanas ziņojumu* – informāciju par probācijas klientu, kuru pēc tiesas, prokuratūras vai brīvības atņemšanas iestādes administrācijas pieprasījuma sagatavo dienesta darbinieks;
- *nodrošināt probācijas programmu izstrādi un licencētu programmu īstenošanu* – probācijas programmas tiek īstenotas, lai panāktu probācijas klienta tiesisku uzvedību, un veicinātu viņa integrāciju sabiedrībā;
- organizēt kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi;
- organizēt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildi;
- pārbaudes laikā *uzraudzīt* personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības personas, kas notiesātas nosacīti un nosacīti pirms termiņa atbrīvotas no brīvības atņemšanas soda izciešanas;
- sniegt *postpenitenciāro palīdzību* no brīvības atņemšanas iestādēm atbrīvotajām personām – palīdzību, kuru dienests sniedz cilvēkam, kurš noslēdzis brīvprātīgu rakstveida vienošanos ar dienestu;
- nodrošināt iespēju cietušajam un probācijas klientam brīvprātīgi iesaistīties *izlīgumā* – pārrunu procesā, kurā piedalās cietušais un probācijas klients un kurā izmanto starpnieka palīdzību, lai novērstu noziedzīga nodarījuma sekas un panāktu cietušā un probācijas klienta izlīgumu (sk. 1. attēls).

1.attēls. Valsts probācijas dienesta funkciju shematisks attēlojums.

Valsts probācijas dienesta kompetencē esošo funkciju izpildes nodrošināšanu veic piecas funkciju nodaļas:

Izlīguma nodaļa – izstrādā normatīvo aktu projektus izlīguma jomā un nodrošina to virzību; informē procesa virzītājus un sabiedrību par iespējām īstenot izlīgumu; piesaista, apmāca un sertificē brīvprātīgos starpniekus izlīguma organizēšanai un vadīšanai, paaugstina izlīguma starpnieku profesionalitāti, organizējot izglītojošus seminārus.

Piespiedu un sabiedriskā darba nodaļa – koordinē kriminālsoda – piespiedu darbs – un audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildes organizēšanu, nodrošina tiesiskā regulējuma pilnveidošanu piespiedu darba un sabiedriskā darba jomā, organizē un vada dienesta darbinieku mācības par piespiedu darba un sabiedriskā darba izpildes organizēšanu, veic statistikas analīzi un sniedz praktisku un konsultatīvu palīdzību dienesta struktūrvienībām.

Uzraudzības nodaļa – koordinē izvērtēšanas ziņojumu sagatavošanu par probācijas klientiem un probācijas klientu riska un vajadzību novērtēšanu; nodrošina tiesiskā regulējuma pilnveidošanu uzraudzības, izvērtēšanas ziņojumu (IZ) un risku un vajadzību novērtēšanas (RVN) jomā; organizē un vada probācijas dienesta darbinieku apmācības; veic Latvijas un

ārvalstu probācijas darba pieredzes pētīšanu un progresīvās pieredzes ieviešanu uzraudzības, IZ un RVN jomā; veic statistikas analīzi uzraudzības, IZ un RVN jomā, un sniedz praktisku un konsultatīvu palīdzību dienesta struktūrvienībām.

Probācijas programmu nodaļa – nodrošina normatīvo aktu projektu izstrādi un virzību probācijas programmu jomā, sagatavo un iesniedz atzinumus par tiesību aktu projektiem, kas saistīti ar probācijas programmu īstenošanu; nodrošina probācijas programmu izstrādi un īstenošanu; analizē statistikas datus par probācijas programmu īstenošanu dienestā; organizē un vada probācijas dienesta darbinieku apmācības: 1) probācijas programmu īstenošanas darbam ar sociālās uzvedības korekcijas un sociālās rehabilitācijas programmām, 2) klienta lietu vadītāju sagatavošana individuālajam darbam ar klientu. Nodaļa veicina sadarbību ar valsts un nevalstiskajām organizācijām probācijas klientu un personu, kuras izcieš brīvības atņemšanas sodu, resocializācijas jautājumos.

Postpenitenciārās palīdzības nodaļa – sagatavo un sniedz atzinumus par tiesību aktu projektiem, kas saistīti ar postpenitenciārās palīdzības izpildes organizēšanu; organizē un nodrošina postpenitenciārās palīdzības procesu personām, kuras noslēgušas rakstveida vienošanos ar dienestu; organizē un koordinē pasākumus, kas vērsti uz personu iekļaušanu sabiedrībā, atbrīvojoties no brīvības atņemšanas iestādes pēc soda izciešanas, kā arī organizē resursu piesaisti postpenitenciārās palīdzības funkcijas nodrošināšanai; nodrošina iepirkto sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kvalitātes kontroli, analīzi un pilnveidošanu; organizē praktisku un konsultatīvu palīdzību sociālās rehabilitācijas centru speciālistiem.

Lai nodrošinātu saimnieciski administratīvos procesus, dienestā ir izveidotas astoņas nodaļas.

Finanšu un plānošanas nodaļa – veic dienesta budžeta līdzekļu plānošanu un sadali; veic grāmatvedības uzskaiti, kontroli un analīzi; atbilstoši nodaļas kompetencei, nodrošina politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādi un virzību finanšu jomā; nodrošina dienesta finanšu darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Administratīvā nodaļa – nodrošina dienestā saņemtās un nosūtāmās korespondences uzskaiti un apriti; uztur lietvedības datu bāzi; reģistrē visus dienesta vadītāja rīkojumus pamatdarbības un personāla jautājumos; kontrolē visu datu bāzē reģistrējamo dokumentu esamību lietās un rīkojumos norādīto darbinieku/ierēdņu atzīmes par iepazīšanos; nodrošina un kontrolē dienesta korespondences un normatīvajos dokumentos noteikto uzdevumu izpildi; izstrādā iekšējos normatīvos aktus nodaļas kompetencē esošajos jautājumos un savas kompetences ietvaros piedalās citu struktūrvienību kompetencē esošo normatīvo aktu projektu izstrādē; savas kompetences ietvaros sagatavo rīkojumu projektus pamatdarbības un organizatoriskajos jautājumos, kā arī rīkojumus personāla jautājumos, kas nosaka kompensāciju izmaksas un komandējumu nodrošināšanu; nodrošina dienesta pastāvīgi glabājamo dokumentu un ilgtermiņa glabājamo dokumentu komplektēšanu, uzskaiti, saglabāšanu un izmantošanu; vada un kontrolē dienesta arhīva darbu.

Personālvadības nodaļa – plāno personāla atlases gaitu, darbinieku pirmreizējo un ikgadējo novērtēšanu; plāno un organizē darbinieku pieņemšanu darbā un paaugstināšanu amatā; nodrošina apmācību plānošanu un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu; nodrošina dienesta vadītāja ierosināto disciplinārlietu sagatavošanu, izskatīšanu un lēmumu pieņemšanu disciplinārlietas komisijas sastāvā; sagatavo rīkojumus un cita veida dokumentāciju par dienesta personāla civildienesta vai darba tiesisko attiecību nodibināšanu, to grozīšanu un izbeigšanu; nodrošina darbinieku ikgadējo atvaļinājumu uzskaiti; nodrošina personāla lietu un lietvedības uzturēšanu, kārtošānu un glabāšanu.

Iekšējā audita nodaļa – atbilstoši veiktajam riska novērtējumam izstrādā un iesniedz iekšējā audita stratēģisko un gada plānu, izstrādāto ilgtermiņa attīstības plānu; nodrošina dienesta izveidotās iekšējā audita sistēmas ikgadēju pārskatīšanu, izvērtēšanu un priekšlikumu sniegšanu nepieciešamajām izmaiņām; noteiktajā apjomā nodrošina iekšējo auditu veikšanu; nodrošina dienesta vadītāja apstiprināto iekšējā audita ieteikumu ieviešanas uzraudzību.

Informācijas tehnoloģiju nodaļa – sniedz priekšlikumus nepieciešamo tehnisko līdzekļu nodrošinājuma un standarta programmatūras iegādei; nodrošina progresīvāko informācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanu un pielietošanu dienesta informatīvajā sistēmā; nodrošina dienesta informatīvās sistēmas nepārtrauktu funkcionēšanu; nodrošina dienesta datu pārraides un telefonijas tīkla nepārtrauktu funkcionēšanu un datu aizsardzību tajos; nodrošina probācijas klientu datu bāzes nepārtrauktu funkcionēšanu.

Saimniecības nodaļa – organizē dienesta un teritoriālo struktūrvienību īpašuma racionālu un lietderīgu izmantošanu un pareizu ekspluatāciju; plāno un organizē materiālo un saimniecisko nodrošinājumu dienestā; nodrošina dienesta struktūrvienības ar nepieciešamo inventāru un saimnieciskajiem pakalpojumiem.

Juridiskā nodaļa – nodrošina dienesta darbības juridisko atbalstu un koordinē normatīvo aktu sagatavošanu dienestā, kā arī atbilstoši kompetencei nodrošina dienesta lēmumu, līgumu un dienesta iekšējo normatīvo aktu projektu tiesiskuma papildpārbaudi un saskaņošanu; izvērtē un saskaņo dienesta sagatavotos tiesību aktu projektus un sniedz priekšlikumus tiesību sistēmas pilnveidošanai atbilstoši dienesta kompetencei; koordinē un nodrošina dienesta pārstāvību tiesvedības procesos, kuros dienests ir lietas dalībnieks; izstrādā dienesta saimniecisko līgumu projektus un nodrošina dienesta noslēgto līgumu reģistrāciju; uzrauga dienesta valsts iepirkuma procedūras izpildes tiesiskumu; uzrauga dienesta ierosināto disciplinārlietu izskatīšanas un lēmuma pieņemšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām, kā arī pilda citus nodaļas reglamentā noteiktos uzdevumus.

Komunikācijas nodaļa – sadarbojas ar sabiedrību, koordinē saikni ar masu medijiem, plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, apkopo un veic ar dienestu saistīto publikāciju analīzi; veicina iekšējās un ārējās komunikācijas attīstību dienestā; koordinē sadarbību ar citu valstu probācijas dienestiem; koordinē un izstrādā dienesta sadarbības projektus ar citām valsts un nevalstiskajām organizācijām un pašvaldībām.

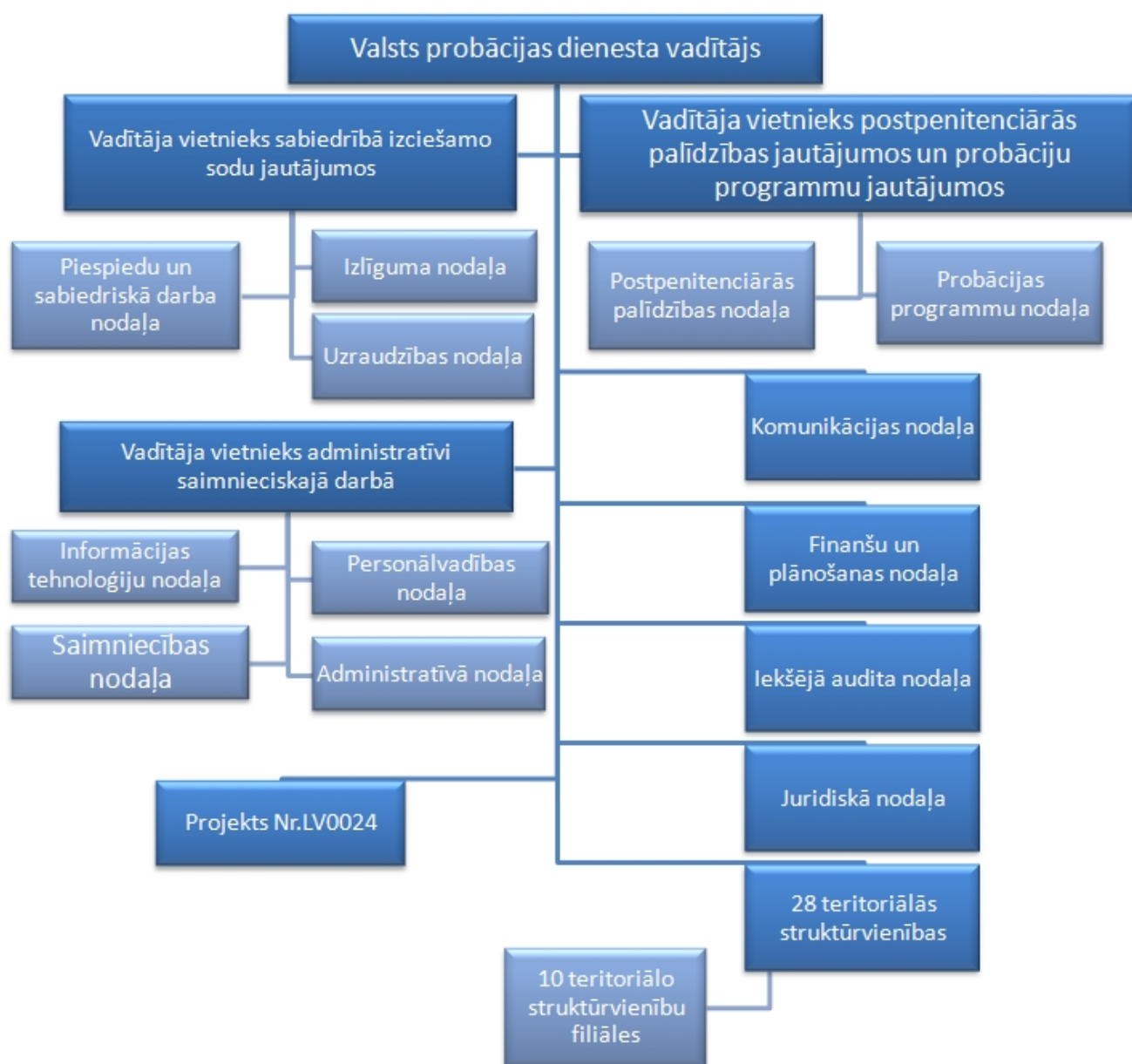
Ikviena sistēma ir produktīva, kamēr tā atrodas nepārtrauktā attīstībā, nezaudējot savu sākotnējo mērķtiecību. Latvijas Valsts probācijas dienesta ikdienas darbs norit ciešā saiknē ar sabiedrību: attīstoties kopā ar to, respektējot sabiedrības un valsts iekšējās drošības vajadzības.

Valsts probācijas dienesta juridiskais statuss

Valsts probācijas dienests ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku kriminālsoda — piespiedu darbs — un audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa — sabiedriskais darbs — izpildē, kā arī probācijas klientu uzraudzībā un sociālās uzvedības korekcijā. Dienesta darbības mērķis ir veicināt sabiedrības drošību, veicot kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi, sniedzot postpenitenciāro palīdzību personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, kā arī pārbaudes laikā uzraugot nosacīti notiesātās personas, nosacīti pirms termiņa no soda atbrīvotās personas un personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, tās nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.

Valsts probācijas dienesta struktūra

Valsts probācijas dienesta darbu vada iestādes vadītājs un trīs vadītāja vietnieki: vadītāja vietnieks sabiedrībā izciešamo sodu jautājumos, kura tiešā pakļautībā ir piespiedu un sabiedriskā darba nodaļa, izlīguma nodaļa, un uzraudzības nodaļa, vadītāja vietnieks postpenitenciārās palīdzības sniegšanas (t.i., palīdzība personai atbrīvojoties no brīvības atņemšanas iestādes pēc soda izciešanas) un probācijas programmu jautājumos, kura tiešā pakļautībā ir postpenitenciārās palīdzības nodaļa un probācijas programmu nodaļa, un vadītāja vietnieks administratīvi saimnieciskajā darbā, kura tiešā pakļautībā ir administratīvā, informācijas tehnoloģiju, saimniecības un personālvadības nodaļa. Dienesta vadītāja tiešā pakļautībā atrodas juridiskā nodaļa, komunikācijas nodaļa, finanšu un plānošanas nodaļa, iekšējā audita nodaļa un 28 teritoriālās struktūrvienības visā Latvijā. (sk. 2. attēls).

2. attēls. Valsts probācijas dienesta struktūra

Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības

Trīs Valsts probācijas dienesta filiāles Rīgas rajona teritoriālajā struktūrvienībā tika atvērtas jau 2005. gadā. 2006. gadā tika atvērtas 6 filiāles Rīgas teritoriālajā struktūrvienībā un 1 filiāle Preiļu teritoriālajā struktūrvienībā. Ar 2007. gadu Valsts probācijas dienests uzsāka savu darbību 28 teritoriālajās struktūrvienībās visā Latvijas teritorijā un 10 teritoriālo struktūrvienību filiālēs (sk. 3. attēls). Līdz ar to Valsts probācijas dienests 2007. gadā funkcionēja jau visā Latvijas teritorijā, nodrošinot probācijas klientam pēc iespējas teritoriāli pietuvinātu dienesta sniegto pakalpojumu pieejamību un veicinot Valsts probācijas dienesta kompetencē esošo funkciju efektīvu veikšanu.

Teritoriālā struktūrvienība un tās filiāle sev piekritīgajā teritorijā :

- sniedz izvērtēšanas ziņojumu par probācijas klientu;
- nodrošina probācijas programmu īstenošanu;
- organizē kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi;
- organizē audzinoša rakstura piespiedu līdzekli – sabiedriskais darbs – izpildi;
- pārbaudes laikā uzrauga personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, tās nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, kā arī personas, kuras nosacīti notiesātas un nosacīti pirms termiņa atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādēm;
- sniedz postpenitenciāro palīdzību personām, kuras tiek gatavotas atbrīvošanai un tiek atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādēm;
- organizē un vada izlīgumu starp cietušo un probācijas klientu;
- nodrošina dienesta pārstāvību tiesvedības procesos;
- atbilstoši savai kompetencei pārstāv dienestu institūcijās.

3. attēls. Pilsētas, kurās atrodas Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības un teritoriālo struktūrvienību filiāles.

Izmaiņas Valsts probācijas dienesta darbībā 2008. gadā

Valsts probācijas dienesta struktūras un darbības pilnveidošana intensīvi noritēja iepriekšējos tā pastāvēšanas gados. Pārskata gadā dienesta darbību uzlaboja tā izstrādāti Ministru kabineta noteikumi. 2008. gadā spēkā stājās astoņi dienesta izstrādāti Ministru kabineta noteikumi, no kuriem pieci tika izstrādāti pārskata gadā un trīs iepriekšējos dienesta darbības gados. Pārskata gadā dienests izstrādāja arī vienu Ministru kabineta noteikumu projektu, kas stājās spēkā 2009. gada 10. martā.

Ar 2008. gada 1. janvāri stājās spēkā šādi 2007. gadā izstrādāti Ministru kabineta noteikumi:

Ministru kabineta 2007. gada 20. novembra noteikumi Nr. 782 **“Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests sertificē brīvprātīgos probācijas darbiniekus, kuri ir starpnieki izlīgumā”** (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 1. janvārī.

Noteikumi nosaka detalizētu kārtību, kādā dienests sertificē brīvprātīgos probācijas darbiniekus, kuri ir starpnieki izlīgumā. Noteikumi nodrošinās vienotu un kvalitatīvu sistēmu brīvprātīgo probācijas darbinieku sertificēšanā, kuri ir Valsts probācijas dienesta izlīguma starpnieki;

Ministru kabineta 2007. gada 27. novembra noteikumi Nr. 804 **„Nosacīti notiesāto, nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvoto personu un nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto personu uzraudzības kārtība”** (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 1. janvārī. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Valsts probācijas dienests veic nosacīti notiesāto, nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvoto un nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto personu uzraudzību.

Noteikumi nosaka detalizētu uzraudzības kārtību, tajā skaitā specifiku, kas attiecas uz nepilngadīgo personu uzraudzību, un kārtību, kādā Valsts probācijas dienesta amatpersona veic tiesas vai prokurora uzlikto pienākumu izpildes kontroli;

Ministru kabineta 2007. gada 4. decembra noteikumi Nr. 825 **„Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests organizē un vada izlīgumu ar starpnieka palīdzību”** (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 1. janvārī.

Noteikumi nodrošina vienotu un kvalitatīvu izlīguma organizēšanas un vadīšanas sistēmu visā valsts teritorijā, kas sniedz iespēju arvien plašāk piemērot izlīgumu kā preventīvu līdzekli personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, aizstāvēt cietušā intereses un mazināt tiesu sistēmas noslogotību.

2008. gadā tika izstrādāti un stājās spēkā šādi Ministru kabineta noteikumi:

Ministru kabineta 2008. gada 18. februāra noteikumi Nr. 105 **„Kārtība, kādā licencē un īsteno probācijas programmas”** (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 22. februārī.

Noteikumu mērķis – izveidot valsts līmenī sistēmu, kas nodrošina probācijas programmu licencēšanas un to īstenošanas kārtību. To saturs nosaka programmu licencēšanai nepieciešamās prasības, licencēšanas komisijas sastāvu, programmu īstenošanas kārtību;

Ministru kabineta 2008. gada 3. marta noteikumi Nr. 146 **„Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests līdzfinansē probācijas klientiem paredzētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus postpenitenciārās palīdzības un uzraudzības ietvaros, un līdzfinansējuma apmērs”** (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 1. jūlijā.

Noteikumi nosaka kārtību, kādā Valsts probācijas dienests līdzfinansē probācijas klientiem paredzētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus postpenitenciārās palīdzības un uzraudzības ietvaros sociālās rehabilitācijas institūcijā, un līdzfinansējuma apmēru.

Tajos noteikts, ka dienests līdzfinansē sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kas vērsti uz probācijas klienta integrāciju sabiedrībā – sociālās uzvedības korekciju un pamatvajadzību

nodrošināšanu. Minētajos noteikumos ir paredzēti arī gadījumi, kuros dienests probācijas klienta uzturēšanās izdevumus sociālās rehabilitācijas institūcijā sedz pilnā apmērā;

Ministru kabineta 2008. gada 15. aprīļa noteikumi Nr. 266 „Noteikumi par kārtību, kādā brīvprātīgais probācijas darbinieks par līdzdarbības līgumā noteikto uzdevumu izpildi saņem atlīdzību, un atlīdzības apmēru” (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 1. jūlijā.

Noteikumi nosaka kārtību un apmēru, kādā brīvprātīgajiem probācijas darbiniekiem tiek segti izdevumi par līdzdarbības līgumā noteikto uzdevumu organizēšanas izdevumiem. Normatīvais akts paredz, ka atlīdzība brīvprātīgajiem probācijas darbiniekiem, kuri piesaistīti izlīguma procesa nodrošināšanai saņem atlīdzību par katru novadīto izlīguma procesu 10 procentu apmērā no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas. Šis nosacījums ļauj piesaistīt brīvprātīgā izdevumus valstī noteiktajam inflācijas līmenim. Savukārt, brīvprātīgie probācijas darbinieki, kuri piesaistīti citu Valsts probācijas dienesta funkciju nodrošināšanai (uzraudzība, postpenitenciārā palīdzība, piespiedu darbi, sabiedriskie darbi, probācijas programmas), saņem atlīdzību par ceļa izdevumiem, pasta un sakaru izdevumiem. Jāatzīmē, ka bijušie ieslodzītie, kā kategorija darbam ar ko visplašāk tiek piesaistīti brīvprātīgie probācijas darbinieki, ir augsta riska klienti.

Ņemot vērā to, ka probācijas darba principi ir jauni, kā arī pieeja funkcijas izpildei un darbam ar probācijas klientu ir specifiska, piesaistītos probācijas darbiniekus ir nepieciešams apmācīt, paredzot segt brīvprātīgo probācijas darbinieku komandējuma un ceļa izdevumus uz apmācībām.;

Ministru kabineta 2008. gada 2. jūnija noteikumi Nr. 394 „Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība” (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 19. aprīlī. Noteikumi nosaka alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes medicīniskās pārbaudes kārtību ārstniecības iestādēs un kārtību, kādā policijas, pašvaldības policijas, Valsts robežsardzes darbinieks vai Valsts probācijas dienesta amatpersona pārbauda personas ar portatīvām mērierīcēm alkohola koncentrācijas noteikšanai izelpotajā gaisā, lai konstatētu, vai šīs personas ir lietojušas alkoholu. Noteikumu projekts nosaka kārtību, kādā Valsts probācijas dienesta amatpersonas pārbauda, vai probācijas klients ir lietojis alkoholu, narkotiskās vai psihotropās vielas. Noteikumu projekts paredz, ka Valsts probācijas dienesta amatpersona pārbauda probācijas klientam iespējamo alkohola reibumu, veicot pārbaudi ar portatīvu mērierīci alkohola koncentrācijas noteikšanai izelpotajā gaisā, lai noskaidrotu, vai persona ir lietojusi alkoholu. Noteikumu mērķis – nodrošināt savlaicīgu un vienotu alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu pārbaudes kārtību Valsts probācijas dienestā, kas savukārt nodrošinās efektīvu dienesta funkciju īstenošanu un resursu izmantošanu;

Ministru kabineta 2008. gada 25. novembra noteikumi Nr. 973 „Probācijas klienta lietas izveidošanas, noformēšanas, pārsūtīšanas, izbeigšanas, atjaunošanas” (turpmāk – noteikumi) stājās spēkā 2008. gada 7. jūnijā.

Noteikumu mērķis – noteikt detalizētu kārtību, kādā klienta lieta tiks izveidota noformēta, pārsūtīta, izbeigta, atjaunota un glabāta dienestā.

2008. gadā tika izstrādāti arī Ministru kabineta noteikumu „**Probācijas programmu licencēšanas komisijas nolikums**” projekts. (2009. gada 10. marta MK noteikumi Nr.226 „Probācijas programmu licencēšanas komisijas nolikums”) (turpmāk – noteikumi).

Noteikumi paredz, ka komisija izskata licencēšanai iesniegtās probācijas programmas un mēneša laikā pieņem kādu no šādiem lēmumiem: izsniegt licenci, atteikt izsniegt licenci, pagarināt licenci, atteikt pagarināt licenci un anulēt izsniegto licenci. Noteikumi nosaka, ka licencēšanas komisija var nepieciešamības gadījumā pieaicināt ekspertus probācijas programmu novērtēšanai un atzinuma sagatavošanai.

Valsts probācijas dienesta darbības rezultāti 2008. gadā

Valsts probācijas dienesta uzdevumi 2008. gadā:

- turpināt pilnveidot dienesta funkciju tiesisko regulējumu un uzlabot funkciju izpildes kvalitāti;
- ieviest vienotu funkciju izpildes kvalitātes novērtējumu;
- pilnveidot probācijas programmu īstenošanu Valsts probācijas dienestā, ieslodzījuma vietās un sociālās rehabilitācijas centros;
- piesaistot brīvprātīgos probācijas darbiniekus, pilnveidot izlīguma īstenošanu visā Latvijā;
- ieviest jaunu riska un vajadzību novērtēšanas instrumentu (dzimumnoziedznieku recidīva riska novērtēšanai);
- izveidot un ieviest probācijas klientu datu bāzi;
- ieviest kvalitātes vadības sistēmu Valsts probācijas dienestā.

Valsts probācijas dienesta funkciju darbības rezultāti 2008. gadā

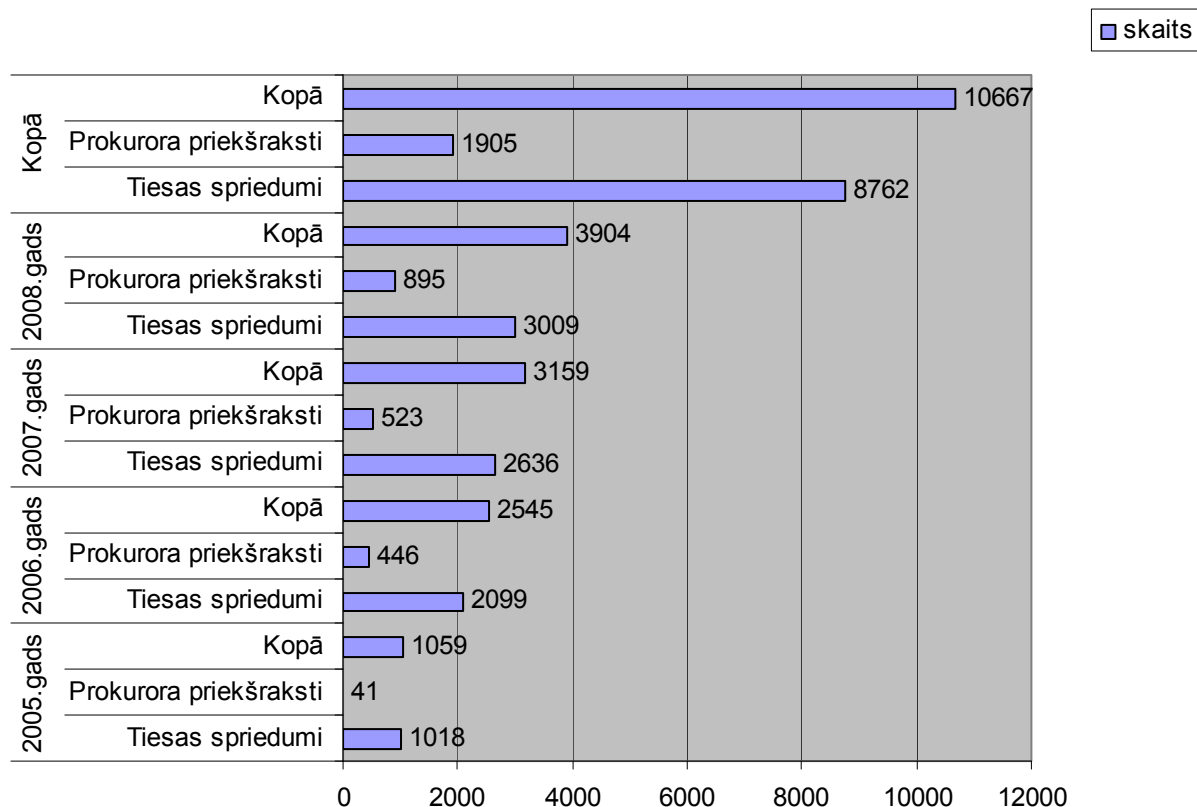
Piespiedu darbs

Piespiedu darbs ir viens no sabiedrībā izciešamajiem kriminālsodiem un Latvijā tika ieviests 1999. gada 1. aprīlī. Piespiedu darbu persona izcieš no mācībām vai pamatdarba brīvajā laikā, savas dzīvesvietas apvidū bez atlīdzības veicot sabiedriski derīgu darbu. Tādējādi persona reāli atlīdzina sabiedrībai nodarīto kaitējumu un ļauj ietaupīt valsts un pašvaldību finanšu līdzekļus. Likums nosaka, ka piespiedu darbu var piemērot personām no 14 gadu vecuma uz laiku no 40 līdz 280 stundām. Sākotnēji soda izpilde tika uzticēta pašvaldībām, jo līdz Valsts probācijas dienesta izveidei Latvijā nebija nevienas valsts institūcijas, kas veiktu piespiedu darba kā kriminālsoda izpildes organizēšanu valsts līmenī. Lai veidotu vienotu piespiedu darba izpildes sistēmu visā Latvijā, nodrošinātu soda izpildes likumību un paplašinātu tā piemērošanu, tika nolemts, ka, sākot ar 2005. gadu Valsts probācijas dienests no pašvaldībām pakāpeniski pārņems piespiedu darba izpildes organizēšanu. 2006. gadā šī funkcija tika pārņemta pilnībā. Tika noteikta vienota piespiedu darba izpildes organizēšanas kārtība visos Latvijas rajonos, kā arī tika speciāli apmācīti Valsts probācijas dienesta 28 teritoriālo struktūrvienību darbinieki, kuri organizē piespiedu darba izpildi. Šajā soda veidā akcentēta tiek likumpārkāpēja iekļaušana sabiedrībā, nevis izolēšana no tās, līdz ar to ļoti svarīga ir sabiedrības iesaistīšanās likumpārkāpēja domāšanas un uzvedības maiņā.

Laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim Valsts probācijas dienesta teritoriālajās struktūrvienībās piespiedu darba jomā probācijas klientu skaits ir pieaudzis par 23 % salīdzinājumā ar 2007. gadu, kas liecina par stabilu piespiedu darba piemērošanas skaita pieaugumu (sk. 1. grafīks). Tieslietu ministrijas darbības stratēģijā 2007. – 2009. gadam tika prognozēts, ka 2008. gadā probācijas klientu skaits piespiedu darba jomā sasniegs 3500. Plāns tika īstenots ar uzviju – 2008. gadā dienests izpildei saņēma 3904 tiesas nolēmumus un prokuroru priekšrakstus par piespiedu darba piemērošanu. No visiem 2008. gadā uzskaitītajiem probācijas klientiem piespiedu darba jomā 225 bija nepilngadīgas personas un 3026 personas (77 %) probācijas klienta statusā nokļuva pirmo reizi.

2008. gadā ar prokurora priekšrakstu piespiedu darbs ir piemērots 895 gadījumos, kas ir 23% no visām personām, kurām 2008. gadā piemērots piespiedu darbs, bet ar tiesas

no lēmumu 3009 gadījumos, kas ir 77% probācijas klientu. Salīdzinot ar 2007. gadu, prokurori piespiedu darbu ir piemērojuši par 5% vairāk, savukārt tiesas par 6% mazāk.

1. grafiks Iekārtoto probācijas klientu lietu skaita dinamika no 2005. – 2008. gadam piespiedu darba jomā

Soda – piespiedu darbs – izciešanas laikā 2008. gadā probācijas klienti nostrādāja 352318,75 piespiedu darba stundas, kas ir par 72 700,75 stundām vairāk kā 2007. gadā. Kopā laika periodā no 2005. gada līdz 2008. gadam probācijas klienti ir nostrādājuši 904 855,75 piespiedu darba stundas (sk. 2. grafiks). Ņemot vērā, ka minimālā stundas likme 2008. gadā bija 0,962 LVL, probācijas klientu darbs darba devējiem ļāvis ietaupīt 338 930.63 LVL. Tiek plānots, ka 2009. gadā šī summa būs lielāka, jo ir paredzams, ka pieaugs to personu skaits, kurām tiesa vai prokurors piemēros piespiedu darbu un minimālā stundas likme pieaugs no 0,962 Ls 2008. gadā līdz 1,083 Ls 2009. gadā.

Pirms

Pēc

Probācijas klienti veic piespiedu darbu bērnudārzā

Jau vairākus gadus piespiedu darbs visbiežāk tiek piemērots par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē – 2008. gadā tie ir 1974 (50,5%) gadījumi. Par zādzību, krāpšanu un piesavināšanos nelielā apmērā piespiedu darbs piemērots 523 (13,4%) gadījumos, par svešas mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu – 186 (4,8%) gadījumos, bet par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu izgatavošanu, iegādāšanos, glabāšanu, pārvadāšanu un pārsūtīšanu – 141 (3,6%) no 3904 gadījumiem.

Analizējot ar piespiedu darba devējiem noslēgto līgumu skaitu, var secināt, ka 91% līgumu ir noslēgti ar pašvaldību iestādēm un uzņēmumiem, 4% ar valsts iestādēm, 3% ar nevalstiskajām organizācijām un 2% ar reliģiskajām organizācijām.

Pirms

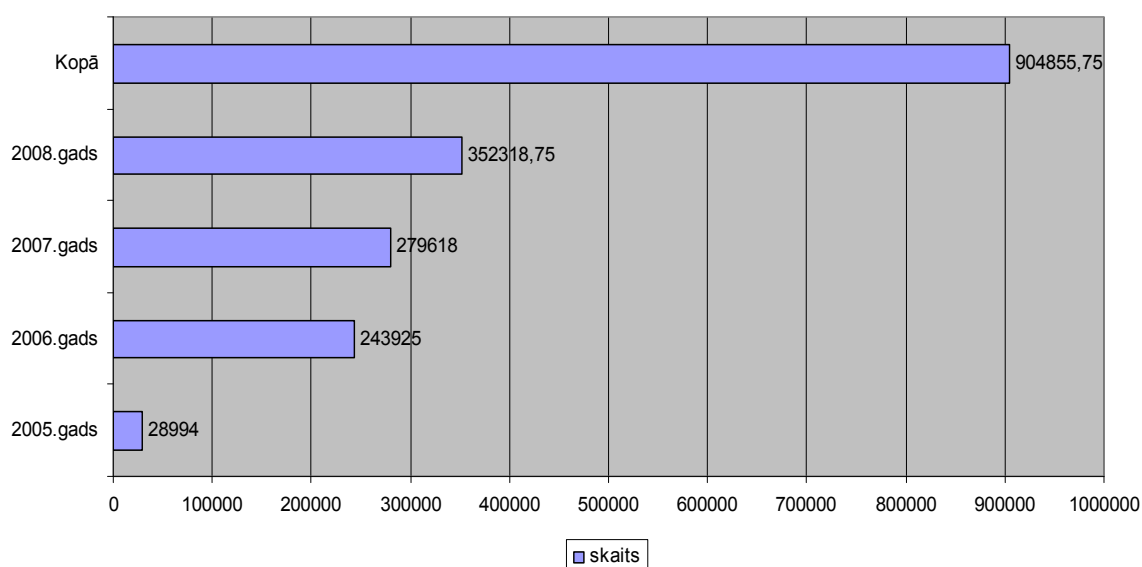

Pēc

Probācijas klienti veic piespiedu darbu skolā

Ņemot vērā, ka būtiska loma sabiedrībā izciešamo sodu izpildē ir sabiedrības iesaistīšanai, 2009. gadā ir jāpievērš lielāka uzmanība nevalstisko organizāciju iesaistīšanai. Saskaņā ar LR Uzņēmumu reģistra sniegto informāciju Latvijā ir reģistrēti 646 nodibinājumi un 8895 biedrības, no kā daļa potenciāli nākotnē varētu kļūt par Valsts probācijas dienesta sadarbības partneriem – darba devējiem probācijas klientiem piespiedu darba jomā.

2. grafiks Nostrādāto piespiedu darba stundu dinamika no 2005. līdz 2008. gadam

Saskaņā ar Valsts probācijas dienesta darbības stratēģiju 2007. – 2009. gadam, viens no veicamajiem uzdevumiem, lai paaugstinātu piespiedu darba un sabiedriskā darba izpildes

organizēšanas kvalitāti ir piesaistīt brīvprātīgos darbiniekus piespiedu darba un sabiedriskā darba izpildes organizēšanā. Lai veicinātu brīvprātīgo darbinieku piesaisti, 2009. gadā jāveic sabiedrības informēšanas aktivitātes par brīvprātīgā darba iespējām un nosacījumiem, taču process jau ir uzsākts – pirmais līdzdarbības līgums piespiedu un sabiedriskā darba jomā ir noslēgts Rīgas teritoriālajā struktūrvienībā.

Sabiedriskais darbs

Sabiedriskais darbs nepilngadīgajiem kā viens no audzinoša rakstura piespiedu līdzekļiem tika ieviests ar 2002. gada 31. oktobra likumu „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”, kurš stājās spēkā 2005. gada 1. janvārī. Šo audzinoša rakstura piespiedu līdzekli var piemērot tikai tiesa vai rajona (pilsētas) tiesnesis vienpersoniski, personām, kuras ir sasniegušas 11 gadu vecumu uz laiku no 10 līdz 40 stundām. No 2005. gada 7. aprīļa sabiedriskā darba izpildi nepilngadīgajiem organizē Valsts probācijas dienests. Šobrīd tas ir vienīgais reālais audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis ar kura palīdzību iespējams sasniegt likumā „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” noteiktos mērķus – sabiedrības interesēm atbilstošas vērtību orientācijas veidošanu un nostiprināšanu bērņā, bērna orientāciju uz atturēšanos no pretlikumīgām darbībām, bērna ar sociālās uzvedības novirzēm reintegrāciju sabiedrībā.

Laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim dienests ir saņēmis 194 tiesas nolēmumus par sabiedriskā darba piemērošanu, kas ir tikai par sešiem nolēmumiem vairāk kā 2007. gadā. 2008. gadā tiesām nosūtīti 185 paziņojumi par sabiedriskā darba izpildi. 2008. gada laikā personas, kurām tika piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis sabiedriskais darbs, nostrādāja 4492 sabiedriskā darba stundas.

Ar 559 nodarbinātājiem ir noslēgtas vienošanās par probācijas klientu nodarbināšanu sabiedriskajā darbā. Nereti viens un tas pats nodarbinātājs ir arī darba devējs piespiedu darba jomā. 92% vienošanās noslēgtas ar pašvaldību iestādēm un uzņēmumiem, 1% ar valsts iestādēm, 5% ar nevalstiskajām organizācijām un 2% ar reliģiskajām organizācijām. Visvairāk vienošanās ir noslēgušas Vidzemes apgabala un Zemgales apgabala teritoriālās struktūrvienības. Šajos apgabalos ir arī vislielākais probācijas klientu skaists sabiedriskā darba jomā.

Joprojām aktuāls ir darbs ar nepilngadīgajiem, kuri izvairās no sabiedriskā darba izpildes. Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi tiek piemēroti, lai sasniegtu šādus mērķus:

- sabiedrības interesēm atbilstošas vērtību orientācijas veidošanos un nostiprināšanos bērņā;
- bērna orientāciju uz atturēšanos no pretlikumīgām darbībām;
- bērna ar sociālās uzvedības novirzēm reintegrāciju sabiedrībā.

Lai gan soda – sabiedriskais darbs – mērķi ir skaidri definēti, tie ir gandrīz nerasniedzami, ja neizdodas bērnu motivēt izpildīt sabiedrisko darbu un bērns sasniedz 18 gadu vecumu. Diemžēl alternatīvas sabiedriskā darba aizstāšanai ar stingrāku audzinoša rakstura piespiedu līdzekli šajā gadījumā praktiski neeksistē. Turklāt, ja nepilngadīgajam vēl nav 18 gadi, ne vienmēr labākais risinājums ir tā ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē. Par to, ka sabiedriskā darba aizstāšanas mehānisms ar stingrāku audzinoša rakstura piespiedu līdzekli ir vājš un bieži vien nedarbojas, Valsts probācijas dienests informēja Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas darba grupu, kas izstrādāja grozījumus likumā „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”, tomēr finansiālo resursu trūkuma dēļ šis jautājums nav atrisināts.

Lai nodrošinātu vienotu uzskatu par sabiedriskā darba iespējamo izpildes ilgumu, Valsts probācijas dienests iesniedza Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu

ministrijai priekšlikumus grozījumiem likumā „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”. Priekšlikumi paredzēja, ka, ja audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – uzlikt par pienākumu veikt sabiedrisko darbu – izpildes laikā bērns sasniedz 18 gadu vecumu, sabiedriskā darba izpildi bērns turpina, kamēr audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis izpildīts pilnā apmērā.

Izlīgums

Izlīgums ir brīvprātīgs sarunu process, kurā piedalās cietušais un persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, un kuru vada neitrāla persona – starpnieks. Starpnieks ir īpaši konfliktu risināšanā apmācīta persona un izlīguma procesā palīdz uzturēt starp iesaistītajām pusēm miermīlīgas sarunas, neiesakot risinājumu, nevienu netiesājot, ievērojot konfidencialitāti un neitralitāti. Izlīguma pamatā ir *taisnīguma atjaunošanas* pieeja, kuru pasaulē izmanto kā noziedzīga nodarījuma radītā ļaunuma mazināšanas vai likvidēšanas veidu. Noziedzīgs nodarījums tiek aplūkots nevis kā likumpārkāpums pret valsti, bet kā konflikts starp sabiedrības locekļiem. Šīs pieejas mērķis ir sniegt iesaistītajām pusēm iespēju pārrunāt noziedzīgā nodarījuma radītās sekas, lai mazinātu to ietekmi uz viņu dzīvi nākotnē. Īpaša nozīme dalībai izlīguma procesā ir jauniešiem, jo tikšanās ar cietušo ir efektīvs uzvedības korekcijas līdzeklis, kas var novērst atkārtotu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Dalība izlīguma procesā liek jauniešiem izvērtēt savas uzvedības sekas un uzņemties atbildību par nodarīto. Procesā virzītājs, konstatējot, ka kriminālprocesā ir iespējams izlīgums un ir lietderīgi iesaistīt starpnieku, par to var informēt Valsts probācijas dienestu. Izlīguma ierosinātājs var būt ne tikai procesa virzītājs, bet arī cietušais, persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu vai viņu likumiskais pārstāvis, ja kāda no iesaistītajām pusēm ir nepilngadīgais. Izlīgumu īstenot ir iespējams visās kriminālprocesa stadijās un visos tā veidos. Izlīgums starp cietušo un likumpārkāpēju var būt par iemeslu kriminālprocesa izbeigšanai vai citos gadījumos tiesa to var ņemt vērā, nosakot sodu.

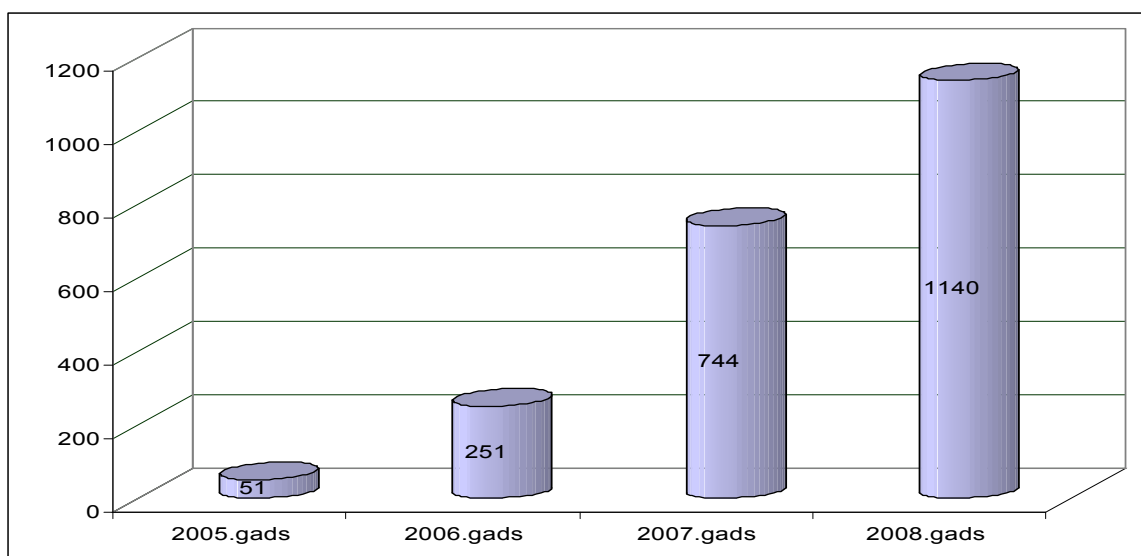
2008. gadā tika likts uzsvars uz izlīguma funkcijas popularizēšanu, diskutējot gan ar procesa virzītājiem, gan iesaistot izlīguma organizēšanā un vadīšanā sabiedrības locekļus, jo noziegums nav tikai noziegums pret personu, bet pret sabiedrību kopumā. Tādēļ ir svarīgi veicināt sabiedrības iesaistīšanos noziedzības profilakses pasākumos.

Par aktualitātēm izlīguma jomā tika organizēti vairāki semināri tiesnešiem, policijas un prokuratūru darbiniekiem. Sadarbībā ar Sabiedriskās politikas centru „Providus” tika organizēti semināri „Cietušā tiesības un atjaunojošā tiesvedība” Daugavpilī, Gulbenē, Liepājā un Valkā. Minētajos semināros dalībnieki tika iepazīstināti ar dienesta praksi izlīguma jomā un *taisnīguma atjaunošanas* mērķiem un būtību. Viena no aktuālākajām problēmām ir procesa virzītāju uzskats, ka izlīgums ir iespējams tikai gadījumos, kad kriminālprocesu var izbeigt uz izlīguma pamata. Lai veicinātu arvien plašāku izlīguma piemērošanu starp cietušo un personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, un diskutētu par aktuāliem jautājumiem izlīguma jomā, arī turpmāk ir nepieciešams organizēt seminārus ar procesa virzītājiem.

2008. gadā tika sertificēti pirmie deviņi izlīguma brīvprātīgie starpnieki. Izlīguma brīvprātīgie starpnieki ir noslēguši līdzdarbības līgumu un darbojas Rīgā, Saldū, Balvos, Ventspilī, Preiļos un Līvānos. Turpinot izlīguma organizēšanā un vadīšanā iesaistīt izlīguma brīvprātīgos starpniekus, 2008. gadā tika apmācīti vēl 14 brīvprātīgie izlīguma starpnieka amata kandidāti, kuri tiks sertificēti 2009. gadā.

Kopumā 2008. gadā tika pieprasīti 1140 izlīgumi. Vērtējot izlīgumu pieprasījumu skaitu, var secināt, ka 2008. gadā izlīgumu pieprasījumu skaits attiecībā pret 2007. gada datiem ir palielinājies par 53% jeb par 396 pieprasījumiem (sk. 3. grafiks). Vislielākais izlīgumu pieprasījumu skaits vērojams Gulbenē – par 105 pieprasījumiem vairāk kā 2007. gadā, savukārt Preiļos par 83 pieprasījumiem. Balstoties uz Tiesu administrācijas

datiem, viena tiesas sēde izmaksā vidēji 200 latus. Turklāt, ņemot vērā, ka vienas lietas izskatīšana parasti notiek divas un vairāk reizes, tad 2008. gadā Valsts probācijas dienesta organizētie izlīgumi ir ietaupījuši tiesu izdevumos vismaz 453 200 latu.

3. grafiks *Pieprasīto izlīgumu dinamika pa gadiem (absolūtie skaitļi)*

Izlīguma ierosinātāji 2008. gadā, tāpat kā 2007. gadā, galvenokārt bija personas, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu. 2008. gadā to bija par 417 personām vairāk kā 2007. gadā. Tas liecina par minēto personu ieinteresētību un informētību par izlīguma ieguvumiem, kas veicina kriminālprocesa izbeigšanu vai pie soda noteikšanas var tikt ņemts vērā kā atbildību mīkstināošs apstāklis. Būtiski ir palielinājies izlīgumu pieprasījums no tiesām (sk. 1. tabula).

	2007. gads		2008. gads		Pieaugums/ samazinājums	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Policija	174	23	187	16	+ 13	+ 2
Prokuratūra	74	10	83	7	+ 9	+ 1
Tiesa	16	2	68	6	+ 52	+ 7
Abas iesaistītās puses	132	18	28	3	-104	-14
Persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu	326	44	743	65	+ 417	+ 56
Cietušais	22	3	31	3	+ 9	+ 1
Kopā	744	100	1140	100	+ 396	+ 53

1. tabula *Izlīguma ierosinātāju dinamika 2007. un 2008. gadā (%)*

Analizējot 2007. un 2008. gadā izlīguma pieprasījumus norādītos noziedzīgā nodarījuma veidus, var secināt, ka 2008. gadā ir samazinājies izlīguma pieprasījumu skaits par mazāk smagiem noziegumiem. 2007. gadā tas bija 41% no kopējā pieprasīto izlīgumu skaita, bet 2008. gadā 31%. Savukārt ir palielinājies izlīgumu pieprasījumu skaits, gadījumos, kad ticis veikts smags noziegums – 2007.gadā tie bija 30% no kopējā pieprasīto izlīgumu skaita, savukārt 2008. gadā – 42% (sk. 2.tabula).

Vērtējot klientu sadalījumu pa dzimumiem, var secināt, ka nav vērojamas būtiskas izmaiņas – 90% klientu ir vīrieši. Būtiskas izmaiņas nav vērojamas arī klientu sadalījumā vecumu kategorijās. Visplašāk pārstāvēti ir klienti vecumā no 18 līdz 21 gadiem (24%) un vismazāk pārstāvētā vecuma grupa ir no 11 līdz 13 gadiem (1%).

	2007. gads	2008. gads		
	kopā	kopā	pilngadīgie	Nepilngadīgie
Kriminālpārkāpums	26%	22%	22%	24%
Mazāk smags noziegums	41%	31%	33%	23%
Smags noziegums	30%	42%	39%	52%
Sevišķi smags noziegums	2%	5%	6%	1%

2. tabula *Izlīgumu sadalījums pēc noziedzīgā nodarījuma veidiem 2007. un 2008. gadā (%)*

Apskatot organizēto izlīgumu rezultātus 2007. un 2008. gadā, var secināt, ka kopumā šie rezultāti ir līdzīgi. Taču iesaistītās puses 2007. gadā izlīga ar nosacījumiem 52 % gadījumu, bet 2008. gadā 36% gadījumu (sk. 3.tabula). Vērtējot izlīgumā iesaistīto cietušo attieksmi, var secināt, ka liela daļa izlīguma procesā iesaistīto uztver to tikai kā materiālās kompensācijas iegūšanas veidu, bet daudzos gadījumos cietušajiem ir svarīgi redzēt patiesu likumpārkāpēja nožēlu par notikušo un saņemt no viņa atvairošanos.

	2007. gads	2008. gads
Izlīga bez nosacījumiem	16%	15%
Izlīga ar nosacījumiem	52%	36%
Nepanāca vienošanos	6%	7%
Izlīgums tika pārtraukts	26%	36%
Aktīvās izlīguma sadaļas tika pārceltas uz nākamo periodu	0%	6%
Kopā:	100%	100%

3. tabula. *Organizēto izlīgumu rezultāts (%)*

Līdzīgi kā 2007. gadā, arī 2008. gadā lielākā daļa izlīguma procesu tika izbeigti, jo cietušais atteicās no izlīguma 39% gadījumu. Šie atteikumi varētu būt saistīti ar izlīguma pieprasījumu skaitu palielināšanos no personām, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu un kurām kā drošības līdzeklis piemērots apcietinājums vai ir pasludināts pirmās instances spriedums, bet iesniegta apelācija. 2007. gadā bija 12% gadījumu, kuros no izlīguma atteicās persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, turpretī 2008. gadā tie bija 22% gadījumu.

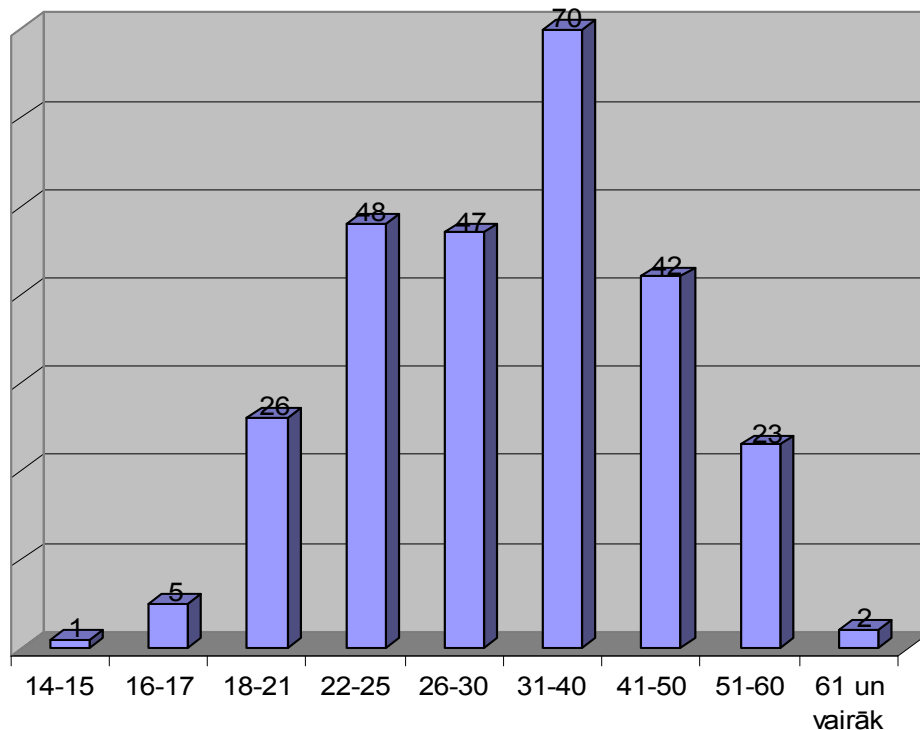
Nākamajā darbības gadā plānots pievērst īpašu uzmanību izlīguma mērķu un tā būtības skaidrošanai plašsaziņas līdzekļos, aktīvai procesa virzītāju informēšanai, izlīguma brīvprātīgo starpnieku piesaistei un izlīguma procesa novērtēšanai no cietušā un personas, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, puses.

Postpenitenciārā palīdzība

Postpenitenciārā palīdzība ir palīdzība personām, kuras atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādēm un noslēgušas brīvprātīgu rakstveida vienošanos ar dienestu. Postpenitenciārās palīdzības ietvaros probācijas klientam tiek sniegta palīdzība dokumentu kārtošanā, nodarbinātības un mājvietas jautājumu risināšanā, tiek piedāvāta iespēja piedalīties probācijas programmās. Palīdzība tiek sniegta sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām, valsts un pašvaldību institūcijām. Šāda palīdzība nepieciešama, lai personas pēc soda izciešanas brīvības atņemšanas iestādēs spētu pilnvērtīgi iekļauties sabiedrībā, nejustos sociāli atstumtas un turpmāk neizdarītu jaunus likumpārkāpumus.

2008. gadā dienests saņēma informāciju par 1335 personām, kuras tika atbrīvotas pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas. 2008. gadā 265 personas (2% procenti no kopējā dienesta klientu skaita) noslēdza vienošanos ar dienestu par postpenitenciārās palīdzības saņemšanu. 157 vienošanās par postpenitenciārās palīdzības saņemšanu tika noslēgtas tieši brīvības atņemšanas iestādēs. Vērtējot noslēgto vienošanos skaita dinamiku, var secināt, ka tam ir tendence samazināties, jo 2008. gadā noslēgto vienošanos skaits ir par 8 mazāks kā 2007. gadā, un par 28 vienošanām mazāks kā 2006. gadā. Lai gan vienošanos skaits nedaudz samazinās, tomēr bijušie notiesātie bieži vien izmanto iespēju saņemt konsultāciju dienestā par iespējām risināt savas problēmas. 2008. gadā pēc konsultācijas par problēmas risināšanas iespējām vērsās 506 personas pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas.

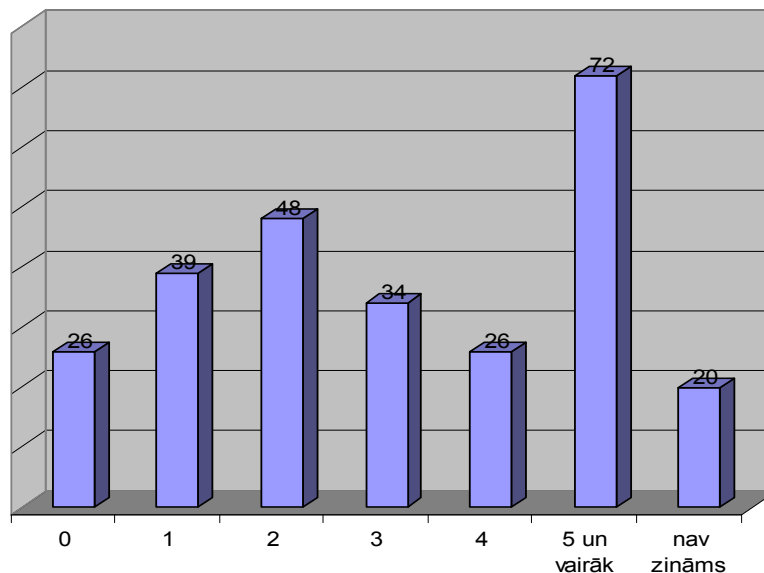
Lielākā daļa probācijas klientu postpenitenciārās palīdzības funkcijā ir vecumā no 31 līdz 40 gadiem. Vismazāko probācijas klientu skaitu postpenitenciārās palīdzības funkcijā veido personas vecumā virs 61 gada (sk. 4. grafiks). Lielākā daļa probācijas klientu ir neprecējušies vīrieši, kuriem nav atbalsta sistēmu sabiedrībā un no ģimenes vai radiem.

4. grafiks Klientu sadalījums pa vecuma grupām

Būtisks faktors probācijas klienta resocializācijai ir viņa izglītības līmenis, kas lielā mērā nosaka konkurētspēju darba tirgū, spēju nodrošināt sev iztiku, sakārtot nepieciešamos dokumentus u.c. jautājumus. 45% probācijas klientu postpenitenciārās palīdzības funkcijā ir

ieguvuši pamatizglītību, bet 29% ir ieguvuši vidējo izglītību, kas atvieglo darba meklējumus pēc soda izciešanas. Tomēr būtiskai daļai, kuru veido 22%, ir tikai sākumizglītība, kas lielākoties ir pirmās četras klases. Būtiski ir apgrūtināta iespēja sniegt palīdzību šai probācijas klientu kategorijai, jo zemā izglītības līmeņa dēļ nav iespējams apmeklēt Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātos kursus. Probācijas klientu sadalījums pēc iepriekšējām sodāmībām nav viennozīmīgs, bet lielākā daļa 26% ir personas, kuras ir sodītas piecas un vairāk reizes (sk. 5. grafiks). Līdz ar to var secināt, ka postpenitenciārās palīdzības jomā lielā mērā nākas strādāt ar cilvēkiem, kuriem ir augsts recidīva risks.

5. grafiks *Klientu sadalījums pēc iepriekšējām sodāmībām*

Pozitīvi vērtējams tas, ka 2008. gadā no visām aktīvajām klientu lietām, tajā skaitā 2008. gadā uzsāktajām un no iepriekšējā gada pārņemtajām lietām, kas vidēji ir 603, 78% gadījumu postpenitenciārās palīdzības vienošanās tika izbeigtas, jo tika sasniegti postpenitenciārās palīdzības plāna mērķi un izpildīti uzdevumi, kas liecina par darbinieku profesionalitātes paaugstināšanos. No 200 lauztajām vienošanām lielākā daļa (55%) vienošanās tika lauztas, jo probācijas klients nepildīja līguma nosacījumus un nelīdzdarbojās savu problēmu risināšanā. Kā vēl viens pozitīvs fakts jāmin tas, ka no 2008. gadā noslēgtajām vienošanās tikai 26, t.i., 9,8 % tika apturētas sakarā ar jauna kriminālprocesa uzsākšanu, no kurām 2 vienošanās tika atjaunotas sakarā ar kriminālprocesa izbeigšanu.

Sakarā ar to, ka pie gandrīz nemainīga atbrīvoto notiesāto skaita pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas (2007. gadā 1400, 2008. gadā 1335) katru gadu samazinās noslēgto vienošanos skaits, Valsts probācijas dienesta stratēģija 2009. gadā paredz palielināt noslēgto vienošanos skaitu, tādējādi noslēdzot vienošanās ar 25 % no visiem atbrīvotajiem. Tomēr 2008. gadā postpenitenciārās palīdzības jomā tika noorganizētas apmācības 88 probācijas darbiniekiem.

2008. gadā veiksmīgi tika turpināta sadarbība ar sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem (SRC): biedrību „Integrācija sabiedrībai” un tās SRC „Ratnieki”, Evaņģēlisko kristiešu draudzi „Zilais Krusts” un SIA „Akrona-12”, kā arī ar divām pašvaldībām – Valmieras pilsētas pašvaldību un tās Probācijas centru un Liepājas pilsētas domi un tās Sociālā dienesta sociālās rehabilitācijas centru probācijas klientiem.

Kā liecina iepriekšējo gadu statistikas rādītāji un 2008. gada SRC statistikas dati, 28% no pakalpojumu izmantojušajiem probācijas klientiem veiksmīgi pabeidz sociālās

rehabilitācijas programmu SRC un integrējas sabiedrībā, 21% probācijas klientu savas problēmas atrisina līdz sociālās rehabilitācijas programmas beigām un uzsāk patstāvīgu dzīvi, kas liecina par SRC pakalpojuma nozīmību un spēju pozitīvi ietekmēt probācijas klientus, mainot viņu vērtību sistēmu, palīdzot reintegrēties sabiedrībā un kļūt par tās pilnvērtīgiem locekļiem. Šis rādītājs, ņemot vērā probācijas klientu vispārīgo raksturojumu, uzskatāms par vērā ņemamu sasniegumu. Diemžēl jāatzīst, ka 25% no probācijas klientiem tiek atskaitīti no SRC par dažādiem iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumiem, kas liecina par šīs riska grupas grūtībām iekļauties sabiedrībā un pierāda, cik ļoti nepieciešams ir komplekss sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas nodrošinātu iespējas probācijas klientam integrēties sabiedrībā.

2008. gadā tika pilnveidota un uzlabota sociālās rehabilitācijas pakalpojuma programmas daļa SRC, pasākumu komplekss, kas attiecas uz mērķgrupas nodrošināšanu, kā arī uzlabota pakalpojuma norises dokumentēšanas sistēma, izstrādājot un ieviešot praksē jaunus dokumentu paraugus. Arī darbs pie SRC budžetu pārskatīšanas un Ministru kabineta noteikumu Nr.146 „Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests līdzfinansē probācijas klientiem paredzētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus postpenitenciārās palīdzības un uzraudzības ietvaros, un līdzfinansējuma apmērs” ieviešana praktiskajā darbā palīdzēja samazināt iepirkta sociālās rehabilitācijas pakalpojuma izmaksas un ļāva dienestam ekonomēt valsts piešķirtos budžeta līdzekļus. Analizējot SRC pakalpojumu dinamiku 2008. gada pirmajā pusgadā un iepriekšējo gadu statistikas rādītājus, tika prognozēts, ka 2008. gadā kopumā SRC pakalpojumu izmantos aptuveni 400 probācijas klienti. Diemžēl šī prognoze nepiepildījās, jo valstī radušās sarežģītās ekonomiskās situācijas dēļ tika pieņemts nepopulārs lēmums – nodrošināt SRC aizpildījumu tikai 50% robežās. Līdz ar to 2008. gadā SRC pakalpojumu saņēma 289 probācijas klienti. Ar katru gadu palielinās to probācijas klientu īpatsvars SRC, kuri atrodas dienesta uzraudzībā, tāpat pieaug probācijas klientu īpatsvars, kuru sociālās problēmas nav atrisinātas līdz uzraudzības perioda beigām. Daži no šiem probācijas klientiem noslēdz vienošanos ar dienestu par postpenitenciārās palīdzības saņemšanu un turpina uzturēties SRC līdz sociālās rehabilitācijas programmas pabeigšanai.

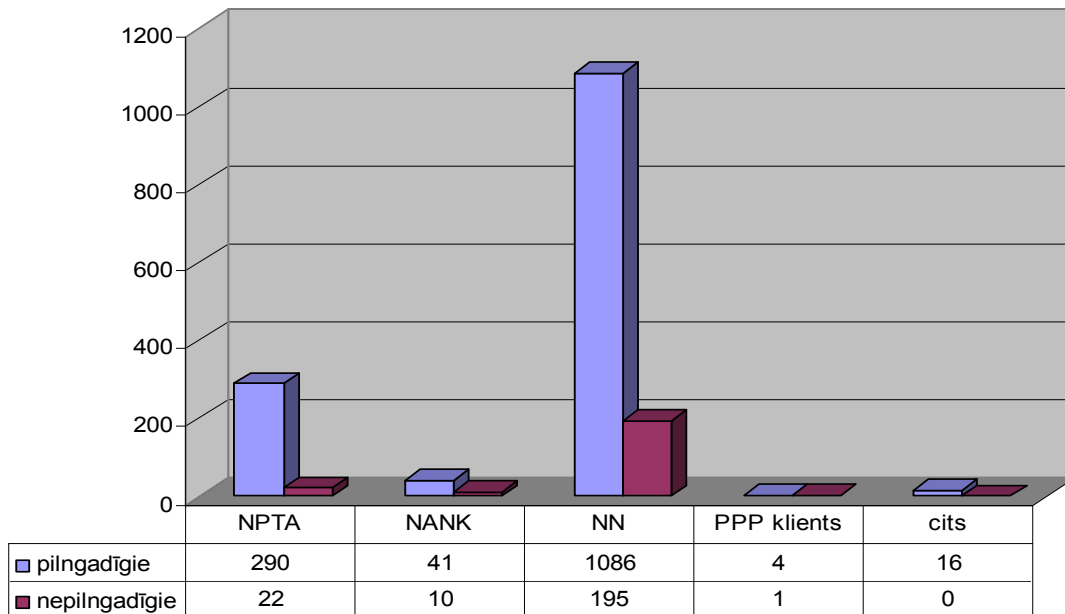
Probācijas programmas

Probācijas programmas ir pasākumu kopums, kuru mērķis ir veicināt probācijas klienta integrāciju sabiedrībā. Tās tiek īstenotas, lai panāktu izmaiņas probācijas klientu uzvedībā ar mērķi atturēt viņus no turpmākiem pārkāpumiem un veicināt viņu iekļaušanos sabiedrībā. Probācijas programmu īstenošana paredzēta gan probācijas klientiem, gan personām, kuras izcieš brīvības atņemšanas sodu. Probācijas programmu īstenošana dod iespēju koriģēt klienta uzvedību, motivējot viņu un piedāvājot viņam domāšanas alternatīvas. Piedaloties programmā, klients iemācās reaģēt uz situācijām, nepārkāpjot likumu. Probācijas programmās iesaista klientus, kuriem ar tiesas nolēmumu vai prokurora lēmumu ir uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmās, kā arī augsta un vidēja riska probācijas klientus, kuriem iesaistīšana probācijas programmās ir paredzēta uzraudzības plānā. Izstrādājot probācijas programmu īstenošanas mehānismu Latvijā, tika ņemta vērā ārvalstu pieredze un pētījumi, kas liecina, ka atbilstošu probācijas programmu piemērošana probācijas klientiem ir efektīvs darba instruments, ar kura palīdzību var sekmīgi mainīt likumpārkāpēju uzvedību. Probācijas programmu īstenošana notiek mazas grupas ietvaros, divu speciāli apmācītu darbinieku vadībā. Programmu nodarbības laikā grupas dalībnieki analizē dažādas piedāvātās situācijas, dalās problēmu risināšanas pieredzē, diskutē. No dienesta izveidošanas brīža tiek aktīvi veidota probācijas programmu izstrādes un īstenošanas sistēma, jo līdz šim sociālās uzvedības korekcijas programmas šai mērķauditorijai Latvijā netika īstenotas.

Lielākā klientu daļa, kurus iesaista probācijas programmās, ir nosacīti notiesātas (NN) personas. No jauniem uzraudzības klientiem, 2215 personām ar tiesas nolēmumu vai

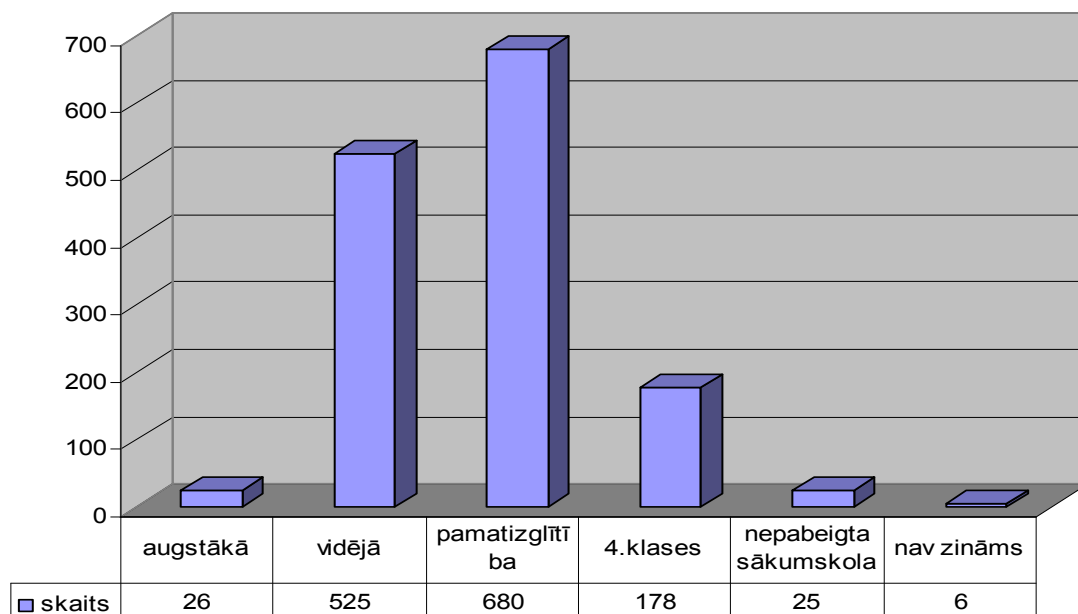
prokurora lēmumu tika uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmā vai pienākums piedalīties probācijas programmā saskaņā ar Valsts probācijas dienesta norādījumiem. 2008. gadā programmās tika iesaistīts 1281 nosacīti notiesātais, kas ir 76% no tiem nosacīti notiesātajiem, kuriem bija noteikts programmas pienākums. Šis ir visaugstākais rādītājs kopš Valsts probācijas dienests organizē un īsteno probācijas programmas likumpārkāpējiem. Otra lielākā probācijas klientu grupa, kuriem uzlikts pienākums piedalīties programmās, ir nosacīti pirms termiņa atbrīvotās (NPTA) personas. 2008. gadā no 640 nosacīti pirmstermiņa atbrīvotajām personām, kuras dienesta uzraudzībā nonākušas 2008. gadā, 356 personām bija noteikts pienākums piedalīties programmā. Pārskata gadā dienesta darbinieki programmās iesaistīja 312 klientus ar nosacīti pirms termiņa atbrīvotā statusu, 51 klientu ar nosacīti atbrīvotā no kriminālatbildības statusu, 1281 klientu ar nosacīti notiesātā statusu, kā arī 5 postpenitenciārās palīdzības klientus un 16 klientus ar citu statusu (sk. 6. grafiks).

No 228 nepilngadīgajiem probācijas klientiem, kuri bija iesaistīti programmās, tikai puse nāk no pilnas ģimenes. Tas nozīmē, ka katrs otrais nepilngadīgais, ar kuru strādājuši dienesta darbinieki programmu ietvaros, ir no nepilnas ģimenes vai bārenis. Līdz ar to var secināt, ka šai nepilngadīgo grupai dažādu psiholoģisku iemeslu dēļ ir augstāks noziedzības risks.

6. grafiks 2008. gadā probācijas programmās iesaistīto klientu statuss

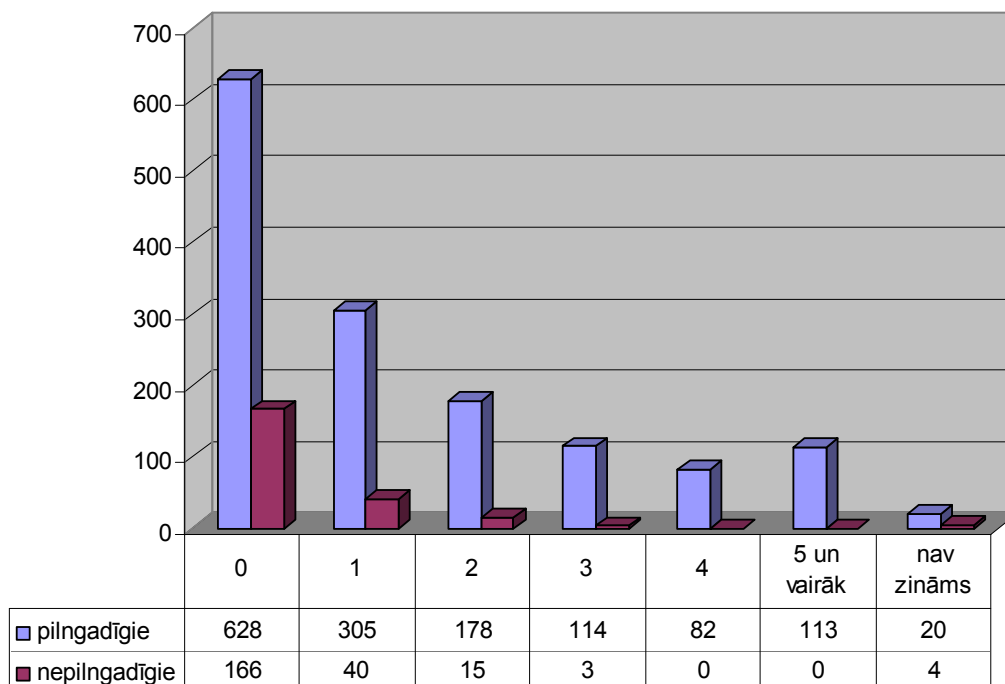
Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risku būtiski ietekmē arī indivīda izglītības līmenis. Analizējot pilngadīgo klientu izglītību, var secināt, ka lielākā daļa – 680 klienti – ieguvuši tikai pamatzglītību. Diezgan liels skaits pilngadīgo probācijas programmu klientu ir pabeiguši tikai četras klases vai nav pabeiguši sākumskolu vispār, kas būtiski mazina viņu konkurētspēju darba tirgū, līdz ar to arī integrēšanos sabiedrībā u.c. (sk. 7. grafiks).

7. grafiks 2008. gadā probācijas programmās iesaistīto pilngadīgo klientu izglītība

No 228 nepilngadīgajiem, kuri 2008. gadā bija iesaistīti programmās tikai 69 ir ieguvuši pamatizglītību. Pārsvārā nepilngadīgo klientu izglītība ir 4 klases. Plānojot programmu piemērošanu nākotnē, būtu jāanalizē iespējas adaptēt EQUIP programmu, iekļaujot materiālus speciāli jauniešu grupām ar zemu izglītības līmeni.

No tiem probācijas klientiem, kuri 2008.gadā tika iesaistīti programmās, 794 ir krimināli sodīti vienu reizi. Šis skaits ir samērā liels un prasa turpmāku padziļinātu analīzi ar mērķi noskaidrot un novērst iespējamo probācijas klientu ar zemu uzraudzības/atbalsta līmeni iesaistīšanu programmās. Ar atkārtotām sodāmībām programmās bija iesaistītas 874 personas. Tādējādi katrs otrais probācijas klients, kurš bija iesaistīts programmās, ir krimināli sodīts atkārtoti. 113 personām ir 5 un vairāk sodāmības (sk. 8. grafiks).

8. grafiks 2008.gadā probācijas programmās iesaistīto probācijas klientu sodāmības

Pēc iepriekšējās sodāmības 27% gadījumos noziedzīgie nodarījumi 2008. gadā bijuši saistīti ar vardarbību (miesas bojājumu nodarīšana, laupīšana, slepkavība), 36% gadījumu probācijas klients ir notiesāts par zādzību. No tiem, kuri bija iesaistīti programmās, 32 klienti ir dzimumnoziedznieki un 128 personu sodāmība saistīta ar narkotisko vielu izplatīšanu un glabāšanu.

Vidēji 76% no programmās iesaistītajiem klientiem programmu pabeidz. Šis rādītājs ļauj secināt, ka probācijas programmu īstenotāju prasmes ir augstā līmenī un viņi prot motivēt klientu piedalīties programmā. Nevienā teritoriālajā struktūrvienībā programmu pabeigušo klientu īpatsvara rādītājs nav zemāks par 50%. Vislabākie rezultāti pārskata gadā bija Alūksnes, Talsu, Limbažu, Dobeles, Ludzas, Saldus, Rīgas rajona un Rīgas teritoriālajās struktūrvienībās.

2008. gadā programma darbam ar dzimumnoziedzniekiem (kura paredzēta īstenošanai brīvības atņemšanas iestādēs) tika īstenota tikai Cēsu audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem. Darba plānošanai ar dzimumnoziedzniekiem, kuri ir probācijas klienti, jāpievērš īpaša uzmanība, nodrošinot gan atbilstošās programmas pieejamību, gan personāla apmācības.

2008. gadā no 588 „jauniem” nepilngadīgajiem probācijas klientiem 340 personām bija noteikts pienākums piedalīties programmās. Programmas pabeidza 135 nepilngadīgie, no tiem tikai 30 pabeidza EQUIP programmu, kura ir paredzēta tieši šai vecuma kategorijai. 2008. gadā gandrīz 40% no „jaunajiem” uzraudzības klientiem bija noteikts pienākums piedalīties programmās. Kopš 2006. gada rezultāti šajā radītājā ir uzlaboti pat vairāk kā par 100% jeb par 1200 gadījumiem. 2008. gadā programmu pabeigušo īpatsvars pret tiem, kuri bija iesaistīti programmās, ir 75%, kas salīdzinājumā ar 2006. gada rezultātiem ir pieaudzis par 44%. Tas liecina par programmu īstenotāju pozitīvo pieredzi un profesionālismu.

Uzraudzība

Kopš 2006. gada 1. janvāra Valsts probācijas dienests no Valsts policijas ir pārņēmis uzraudzības funkciju, veicot nosacīti notiesāto, nosacīti pirmstermiņa atbrīvoto un nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto personu uzraudzību.

Tā kā probācijas klientam tiesas noteiktais pārbaudes laiks var būt pat vairāki gadi un uzraudzība ne vienmēr tiek uzsākta un pabeigta viena kalendārā gada laikā, Valsts probācijas dienesta uzraudzībā esošo klientu skaits turpina palielināties. 2006. gadā Valsts probācijas dienesta uzraudzībā atradās 6202 klienti, 2007. gadā uzraudzīto klientu skaits sasniedza 10978, bet 2008. gadā dienests uzraudzīja jau 13461 personas, kas ir par 2484 klientiem jeb 20% vairāk kā 2007. gadā. Klientu skaita pieaugumu galvenokārt veicinājusi nosacīti notiesāto personu uzraudzības lietu skaita palielināšanās no 9088 uz 10634. Palielinājies ir arī nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvoto personu uzraudzības un nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto personu uzraudzības lietu skaits (sk. 4. tabula).

		Pieaugums (%) salīdzinājumā ar 2007. gadu
Nosacīti notiesātie	10634	17 %
Nosacīti pirms termiņa atbrīvotie	1956	18 %
Nosacīti atbrīvotie no kriminālatbildības	871	12 %
kopā	13461	23 %

4. tabula **Kopējais uzraudzības klientu skaits 2008. gadā**

2008. gadā Valsts probācijas dienesta uzraudzībā nonāca 5660 personas, no kurām 2003 personas jau iepriekš bijušas dienesta redzeslokā, bet 3657 personām nepieciešamība izmantot dienesta pakalpojumus radusies pirmo reizi (sk. 5. tabula). Salīdzinot datus ar 2007. gada statistikas rezultātiem, var secināt, ka klientu skaits, kuriem uzraudzības periods sācies 2008. gadā, ir samazinājies par 2% attiecībā pret 2007. gadu.

	skaits	%	+/- salīdzinot ar 2007.gadu (%)
Iekārtota uzraudzības sadaļa esošā klienta lietā	2003	31%	+16%
Iekārtota uzraudzības sadaļa jaunā klienta lietā	3657	69%	- 10%

5. tabula *Uzraudzības klientu skaits 2008. gadā*

Uzraudzības intensitāti nosaka, veicot klienta riska un vajadzību novērtējumu. Šis novērtējums ietver informāciju par klienta dzīvi pirms konkrētās sodāmības, kā arī detalizētu šī brīža situācijas aprakstu, kas raksturo noziedzīgā nodarījuma riskus un klienta vajadzības veiksmīgai integrācijai sabiedrībā. Veicot šo novērtējumu, uzmanība tiek koncentrēta uz patreizējo klienta (likumpārkāpēja) stāvokli. Pēc novērtējuma veikšanas uzraudzības klienti tiek iedalīti zema, vidēja un augsta riska kategorijās. Pārskata gadā 36% no kopējā 2008. gada klientu skaita bija zema riska klienti, 30% - vidēja, bet 34% - augsta riska klienti. Par augsta riska klientiem tiek uzskatīti klienti ar vislielāko varbūtību atkārtota likumpārkāpuma izdarīšanai, līdz ar to viņiem tiek piemērota augsta uzraudzības intensitāte. Uzraudzības intensitāti (veidu) sastāda uzraudzības vienības un tās var būt sekojošas: tikšanās ar klientu, dzīvesvietas apsekošana, pārbaudīt vai klients apmeklē darbu (sazināšanās ar darba devēju), pārbaudīt vai klients apmeklē izglītības iestādi (ja klients ir nepilngadīga persona), piedalīšanās probācijas programmās utt. Atkarībā no klienta riska pakāpes, tiek izvērtētas un piemērotas uzraudzības vienības un to biežums.

2008. gadā 3% gadījumu uzraudzība tika izbeigta saistībā ar notiesāšanu par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu uzraudzības laikā, bet 2% gadījumu ticis ierosināts kriminālprocess par jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. 66.9% klientu, kuri izdarījuši atkārtotu noziedzīgu nodarījumu, bijuši augsta riska klienti, kas liecina par darbinieku prasmi identificēt augstu recidīva risku.

Viens ieslodzītais valstij gadā izmaksā aptuveni 5110 latu. Balstoties uz dienesta aprēķiniem, katrs dienesta klients, kas nenonāk ieslodzījumā un strādā, Latvijas iekšzemes kopproduktu palielina par 6984,47 latiem, savukārt recidīva pieaugums 1% apmērā valstij rada zaudējumus 1 620 659 latu apmērā.

Pārskata gadā dienesta uzraudzībā bija 159 dzimumnoziedznieki. Salīdzinājumā ar uzraudzības sākuma periodu – 2006. gadu, kad dienesta uzraudzībā bija 39 dzimumnoziedznieki, dzimumnoziegumus izdarījušo personu skaits katru gadu palielinās.

2008. gadā noritēja darbs arī pie „Projekta sagatavošana dzimumnoziedznieku uzraudzības sistēmas attīstīšanai”, kura rezultātā tika izpētītas dzimumnoziedznieku uzraudzības sistēmas gan Eiropā (Lielbritānija, Norvēģija), gan Kanādā un tika izstrādāts projekta „Par dzimumnoziegumiem notiesāto personu uzvedības korekcijas sistēmas attīstīšana Latvijā” pieteikums Norvēģijas valdības divpusējam finanšu instrumentam. Minētais projekts saņēma EEZ atbalstu un tā ieviešanu paredzēts uzsākt 2009. gada jūnijā. Galvenās projekta aktivitātes saistītas ar dzimumnoziegumus izdarījušo personu recidīva riska novērtēšanas instrumentu ieviešanu un dienesta darbinieku apmācību darbam ar šiem instrumentiem, sabiedrībā esošām dzimumnoziegumus izdarījušām personām paredzētas sociālās uzvedības korekcijas

programmas ieviešanu un darbinieku apmācību darbam ar šo programmu, atbalsta sistēmas dzimumnoziedzumu upuriem attīstīšanu, kā arī starpinstitucionālās sadarbības mehānismu attīstīšanu darbam ar personām, kuras ir izdarījušas vardarbīgus noziedzumus un atrodas Valsts probācijas dienesta uzraudzībā.

Izvērtēšanas ziņojums

Līdz ar Valsts probācijas dienesta izveidošanu tiesām, prokuratūrai un brīvības atņemšanas iestādēm tika radīta iespēja iegūt plašāku informāciju par apsūdzēto vai notiesāto personu taisnīgāka un sabiedrības drošības interesēm atbilstošāka lēmuma pieņemšanai. Šāda iespēja tika radīta, nosakot Valsts probācijas dienestam funkciju – sniegt izvērtēšanas ziņojumus.

Sākotnēji izvērtēšanas ziņojumus dienests sagatavoja par apsūdzētām personām pēc tiesas vai prokurora pieprasījuma tad, kad tika lemts jautājums par piemērotāko un efektīvāko sodu vai citu krimināltiesisku sankciju piemērošanu, bet kopš 2006. gada izvērtēšanas ziņojumus var pieprasīt arī brīvības atņemšanas iestāde situācijās, kad tiek lemts jautājums par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu. Kopš 2006. gada sagatavoto izvērtēšanas ziņojumu skaits katru gadu pieaug (sk. 6. tabula).

Sagatavotie izvērtēšanas ziņojumi	2004	2005	2006	2007	2008
Skaitis	61	551	2382	2938	3055

6. tabula. *Izvērtēšanas ziņojumu skaits 2004 /2005 /2006 /2007 /2008*

Izvērtēšanas ziņojumu sagatavošana ir attīstījusies un nostabilizējusies. Izvērtēšanas ziņojumu aktīva pieprasīšana norāda uz to, ka dienesta sagatavotie ziņojumi sniedz tiesai, prokuratūrai un brīvības atņemšanas iestādēm būtisku un nepieciešamu informāciju. Par to liecina augstais un stabils izvērtēšanas ziņojumu pieprasījums no visiem partneriem.

Laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim Valsts probācijas dienests sagatavojis 3055 izvērtēšanas ziņojumus, kas ir par 4% vairāk kā 2007.gadā. 1201 ziņojums no kopējā skaita sagatavots par kādu jau esošu vai bijušo probācijas klientu. Salīdzinājumā ar 2007. gadu ievērojami pieaudzis ir arī tiesu un prokuroru pieprasīto izvērtēšanas ziņojumu skaits, attiecīgi par 11% un 14%. Tas savukārt liecina par izvērtēšanas ziņojuma nozīmes pieaugumu soda noteikšanas procesā (sk. 7. tabula).

	Skaitis (pilngadīgie/nepilngadīgie)	%	+/- salīdzinot ar 2007 gadu (%)
IZ pēc tiesas pieprasījuma	608 (494/114)	21%	+11%
IZ pēc prokurora pieprasījuma	1117 (802/315)	39%	+14%
IZ pēc brīvības atņemšanas iestāžu pieprasījuma	1330 (1289/41)	40%	-4%
Kopā	3055	100%	+4%

7. tabula *Izvērtēšanas ziņojumu skaits pēc pieprasītāja 2008. gadā*

2008. gadā, salīdzinot ar 2007. gadu, samazinās izvērtēšanas ziņojumi par tādiem klientiem, kuri līdz izvērtēšanas ziņojuma pieprasīšanas brīdim nav bijuši VPD klienti (16%), un dienesta amatpersonas arvien vairāk gatavo izvērtēšanas ziņojumus par klientiem, kuri agrāk ir bijuši vai šobrīd ir VPD klienti (54%). Procentuāli vislielākais pieprasījuma samazinājums ir gadījumos, kad izvērtēšanas ziņojumu pieprasa brīvības atņemšanas iestāde.

Tiesai un prokuratūrai ir iespējams pieprasīt 3 dažādu veidu izvērtēšanas ziņojumus: pilno, daļējo vai mutisko ziņojumu. Uz jautājumu koncentrētajos un mutiskajos ziņojumos izvērtē šaurāku jautājumu loku kā pilnā ziņojumā. Pozitīvi vērtējams ir daļējo un mutisko

ziņojumu skaita pieaugums, jo tie ļauj taupīt dienesta resursus (neapkopojot informāciju par jomām, kas tiesai vai prokuratūrai nav aktuālas), optimizēt darbu, tērēt mazāk laika izvērtēšanas ziņojumu sagatavošanai un novirzīt resursus tur, kur tie ir nepieciešamāki. Šāda prakse ļauj pielāgot ziņojumu tiesas un prokuratūras vajadzībām un nostiprināt sadarbību ar partneriem. Tāpēc šo ziņojumu pieprasīšanas veicināšana ir viens no svarīgākajiem uzdevumiem izvērtēšanas ziņojuma funkcijas tālākai attīstīšanai.

Ņemot vērā, ka darbs ar nepilngadīgo likumpārkāpēju dienestā tiek uzskatīts par vienu no prioritārajām jomām, dienesta teritoriālās struktūrvienības izvērtēšanas ziņojumu pieprasīšanas praksi par nepilngadīgajiem apkopo atsevišķi. Vairākās teritoriālajās struktūrvienībās 2008. gadā izvērtēšanas ziņojumi tikuši pieprasīti par visām vai gandrīz visām tiesvedībā esošajām krimināllietām, kur apsūdzēts nepilngadīgais. Vairums no struktūrvienībām ziņojumu pieprasījumu par nepilngadīgajiem palielināšanos skaidro ar aktīvo tiesas un prokuroru informēšanu, ziņojumu pieprasīšanas aktualizēšanu konsultatīvajās padomēs.

Valsts probācijas dienesta īstenotie projekti

2008. gadā Valsts probācijas dienestā tika uzsākts darbs pie divu projektu īstenošanas:

Projekts „Latvijas probācijas un ieslodzījuma vietu sistēmas personāla kapacitātes celšana”

2008. gada 9. jūlijā tika uzsākta Valsts probācijas dienesta izstrādātā projekta „Latvijas probācijas un ieslodzījuma vietu sistēmas personāla kapacitātes celšana” īstenošana, ar mērķi paaugstināt probācijas sistēmā un ieslodzījuma vietās nodarbināto kompetenci un darba kvalitāti.

Projekts tapis sadarbībā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldi un Norvēģijas Izlīguma departamenta atbalstu. Projekta realizēšanai saņemts atbalsts no Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta, apgūstot 869 996 eiro.

Projekts izveidots, lai rastu saturiski un strukturāli vienotu pieeju apmācību un pētnieciskā darba organizēšanā Valsts probācijas dienestā un Ieslodzījuma vietu pārvaldē Latvijā. Projekta mērķis ir paaugstināt probācijas sistēmā un ieslodzījuma vietās nodarbināto kompetenci un darba kvalitāti. Kvalitatīva darbinieku apmācība un pētījumu veikšana probācijas un ieslodzījuma vietu sistēmā uzlabos likumpārkāpēju uzraudzības un likumpārkāpumu novēršanas efektivitāti nākotnē.

Projekta aktivitāšu galvenie mērķi ir:

- apmācību programmu pilnveidošana un apmācību plānošanas dokumentu izstrādāšana, kuru mērķis ir uzlabot Valsts probācijas dienesta un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbību mācību un pētnieciskajā jomā;
- administratīvās kapacitātes stiprināšana Valsts probācijas dienestā un Ieslodzījuma vietu pārvaldē, piesaistot kompetentus ekspertus;
- ieslodzījuma vietu un probācijas darbinieku zināšanu pilnveidošana, izmantojot īpaši izstrādātas treniņu un mācību programmas.

Projekts ietilpst EEZ Finanšu instrumenta prioritātes „Tieslietas” apakšprioritātēs un īpaši atbalstāmajās aktivitātēs „Penitenciārās un postpenitenciārās sistēmas darbinieku izglītošana” un „Probācijas sistēmas stiprināšana”. Projektā identificētie uzdevumi saskan gan ar Tieslietu ministrijas, Valsts probācijas dienesta un Ieslodzījuma vietu pārvaldes izvirzītajiem mērķiem, gan ar „Latvijas nacionālās attīstības plānā 2007.–2013. gadam” ietvertajiem uzdevumiem.

Projekta aktivitātes tiks realizētas Latvijā, Norvēģijā un Eiropas Savienības valstīs. Tā ietvaros tiks izstrādāti 2 pētījumi par darbinieku apmācību vajadzībām un trīs mācību

programmas. Projekta rezultātā mācību aktivitātēs tiks iesaistīti 596 Valsts probācijas dienesta un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbinieki.

Projekta ietvaros 2008. gadā notikuši 2 semināri „Krīzes intervence”, apmācot 42 personas, 2 semināri „Darbs ar dzimumnoziedzniekiem”, apmācot 40 personas, un viens seminārs „Darbs ar atkarīgām personām”, apmācot 23 personas. Izveidota arī apmācību un pētījumu koncepcijas izstrādes darba grupa un darba grupa apmācību programmu izstrādei ieslodzījuma vietu darbiniekiem.

Pieredzes apmaiņas nolūkā Latvijā viesojās arī eksperti no Norvēģijas, lai dalītos pieredzē par izlīguma organizēšanas labo praksi un problēmām. desmit tieslietu sistēmas darbinieki 2008. gadā devās mācību vizītēs uz Norvēģiju.

Projekts „Skandināvijas pieredze Latvijas probācijas dienestam”

2008. gadā tika apstiprināts Ziemeļu Ministru padomes ierēdņu apmaiņas programmas projekts „Skandināvijas pieredze Latvijas probācijas dienestam”. Projektu izstrādāja un īsteno Valsts probācijas dienesta Tukuma teritoriālā struktūrvienība un to finansē Ziemeļvalstu ministru padome 4000 LVL apmērā. Projekta galvenās aktivitātes – Valsts probācijas dienests darbinieku pieredzes apmaiņas braucieni – paredzētas 2009. gadā. Projekta ietvaros darbinieki dosies vizītēs uz Somiju un Dāniju, lai nodibinātu kontaktus ar iespējamajiem sadarbības partneriem un pārņemtu pozitīvo pieredzi darbā ar probācijas klientiem. Īpaša uzmanība tiks pievērsta arī skandināvu pieredzei sadarbības veidošanā ar Nevalstiskajām organizācijām probācijas mērķu sasniegšanā un funkciju veikšanā.

Pārskata gadā dienestā tika izstrādāti un iesniegti izvērtēšanai šādi projekti:

- Par dzimumnoziedzumiem notiesāto personu uzvedības korekcijas sistēmas attīstīšanu Latvijā;
- Elektroniskās datu analīzes sistēmas izveidošana Valsts probācijas dienestā;
- Probācijas programmu īstenošanas resursu attīstība;
- Kvalitātes vadības sistēmas izveidošana un ieviešana Valsts probācijas dienestā;
- Eiropas valstu pieredzes pārņemšana vēl vienas *taisnīguma atjaunošanas* pieejas „Conferencing” jeb izlīguma sanāksmes ieviešanā Valsts probācijas dienestā;
- Probācijas dienesta realizēto programmu ietekme uz uzraudzībā esošo klientu.

Valsts probācijas dienesta budžeta informācija

1. Pamatbudžeta programma 34.00.00. ”Valsts probācijas dienests”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 368 111	5 834 700	5 834 700
1.1.	dotācijas	5 368 111	5 830 700	5 830 700
1.2.	ārvalstu finanšu palīdzība		4 000	4 000
2.	Izdevumi (kopā)	5 361 374	5 834 700	5 827 147
2.1.	uzturēšanas izdevumi	4 975 797	5 708 641	5 704 521
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	788	1 913	1 912
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	4 975 009	5 706 728	5 702 609
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	385 577	126 059	122 626

Pārskata gadā pamatbudžeta programmas 34.00.00. "Valsts probācijas dienests" līdzekļi izlietoti dienesta darbības nodrošināšanai, iemaksām starptautiskajā nevalstiskajā organizācijā Eiropas probācijas konference (CEP), Ziemeļu Ministru padomes ierēdņu apmaiņas projekta „Skandināvijas pieredze Latvijas probācijas dienestam”, projekta „Caur sidraba birzi gāju”, projekta „Vienkārši par sarežģīto”, projekta „Projekta sagatavošana dzimumnoziedznieku uzraudzības sistēmas attīstīšanai” īstenošanai.

2. Pamatbudžeta programma 50.00.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Pārskata gadā	
		apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	62 084	62 084
1.1.	dotācijas	62 084	62 084
2.	Izdevumi (kopā)	62 084	58 585
2.1.	uzturēšanas izdevumi	62 084	58 585
2.1.1.	pārējie uzturēšanas izdevumi	62 084	58 585

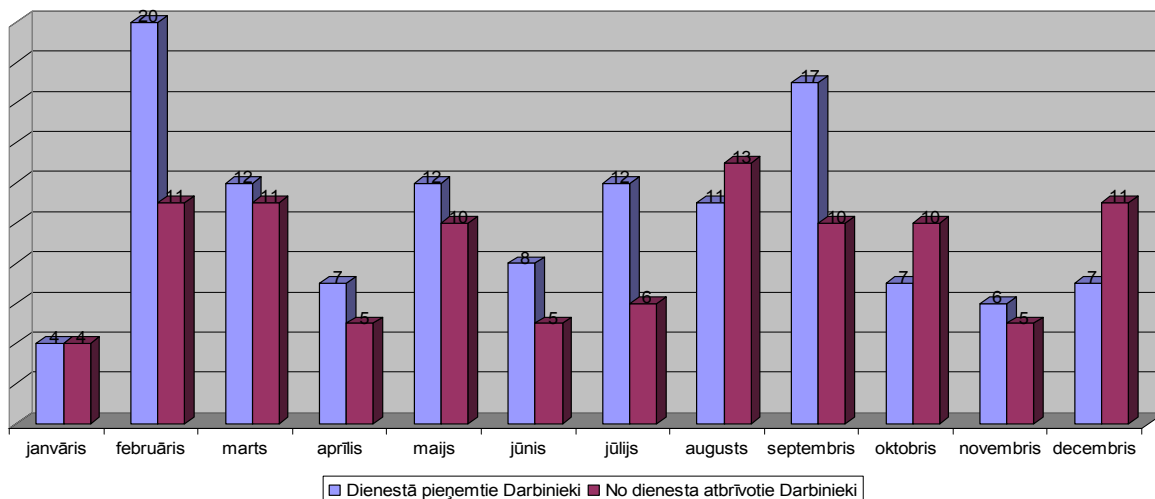
Pārskata gadā pamatbudžeta programmas 50.00.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti” līdzekļi izlietoti projekta “Latvijas probācijas un ieslodzījumu vietu sistēmas personāla kapacitātes celšana” īstenošanai.

3. Līdzekļu sadalījums Eiropas kopienas iniciatīvas projektam EQUAL

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	354 683
1.1.	dotācijas	354 683
2.	Izdevumi (kopā)	354 683
2.1.	uzturēšanas izdevumi	354 683
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	12 000
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	342 683

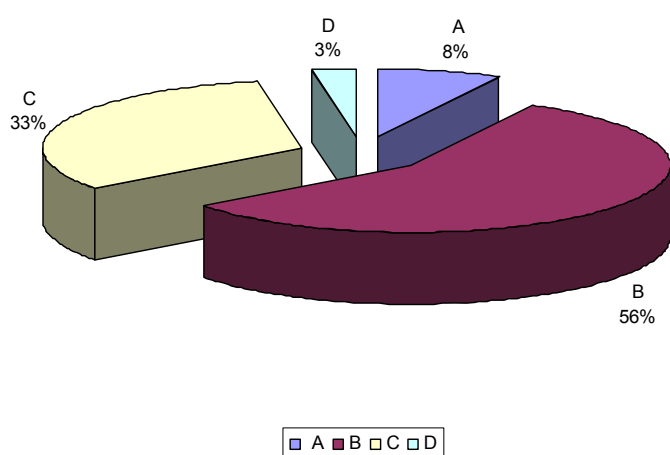
Valsts probācijas dienesta personāls

2008. gadā tika izsludināti konkursi uz 158 dienesta ierēdņu un darbinieku vakantajiem amatiem. Gada laikā tika pieņemti darbā un iecelti amatā 123 darbinieki, bet no dienesta atbrīvots 101 darbinieks (sk. 9.grafiks). 2008. gadā Valsts civildienesta pārvalde 99 dienesta ierēdņiem piešķīra ierēdņa statusu. Sakarā ar 2008. gada 14. novembra grozījumiem Valsts civildienesta likumā deviņiem darbiniekiem ierēdņa statusu piešķīra dienesta vadītājs. 2008. gada 31. decembrī dienestā bija nodarbināti 474 darbinieki.

9. grafiks *Dienestā pieņemto un atbrīvoto Darbinieku skaita salīdzinājums pa mēnešiem*

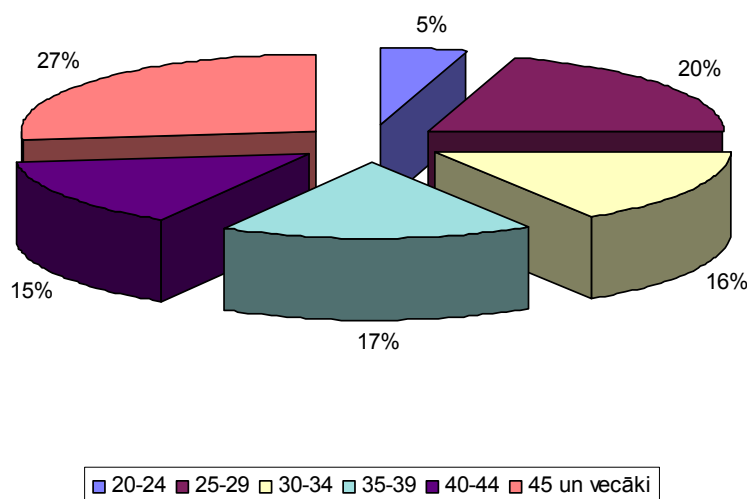
2008. gadā notika 492 dienesta darbinieku darbības un tās rezultātu pirmreizējā un ikgadējā novērtēšana. 38 nodarbinātie novērtēti ar A līmeni, 280 darbiniekiem piešķirts B novērtējums, 160 darbinieki saņēmuši novērtējumu C, savukārt 14 darbinieki novērtēti ar D. (sk. 10. grafiks).

10. grafiks *2008. gadā veikto dienesta Darbinieku darbības un tās rezultātu novērtējumi*

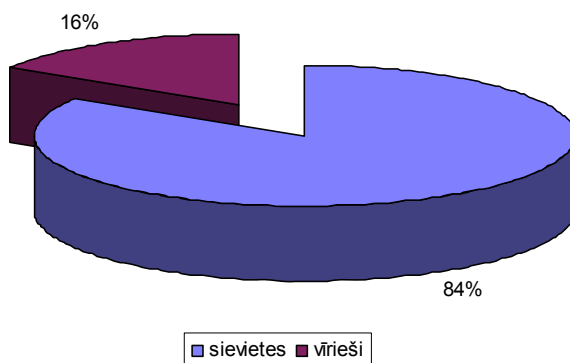
2008. gadā dienestā ierosinātas 12 disciplinārlietas. Trīs disciplinārlietās tika pieņemts lēmums par disciplinārsoda piemērošanu, trīs – izbeigtas, četras – izbeigtas, izsakot aizrādījumu un trīs disciplinārlietas turpinās 2009. gadā.

Analizējot dienesta darbinieku iedalījumu pēc vecuma grupām, var secināt, ka 2008. gadā ir samazinājies darbinieku skaits vecuma grupās no 20 līdz 24 gadiem, no 25 līdz 29 gadiem un no 35 līdz 39 gadiem. Savukārt darbinieku skaits vecuma grupās no 30 līdz 34 gadiem, no 40 līdz 44 gadiem un no 45 gadiem un vecāki, ir palielinājies (sk. 11. grafiks).

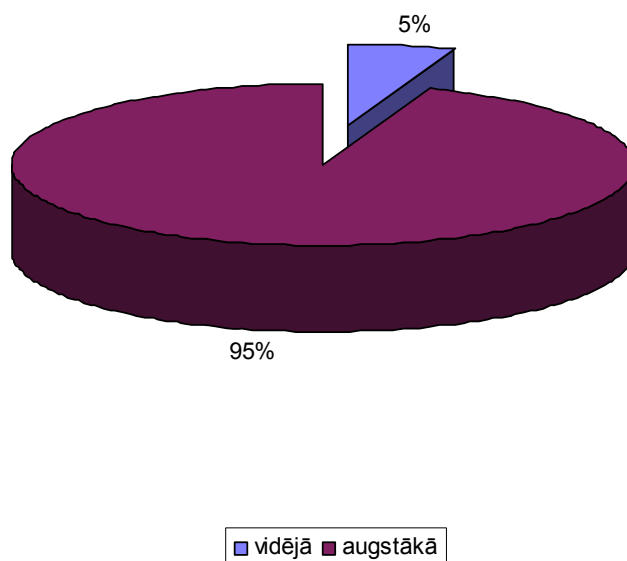
11. grafiks *Darbinieku iedalījums pēc vecuma.*

Vērtējot darbinieku sadalījumu pēc dzimuma, 2008. gada statistika liecina, ka dienesta funkcijas veic 84% sieviešu un 16% vīriešu (sk.12.grafiks). Salīdzinot ar 2007. gada datiem, dienestā nodarbināto vīriešu īpatsvars ir palielinājies par 1%.

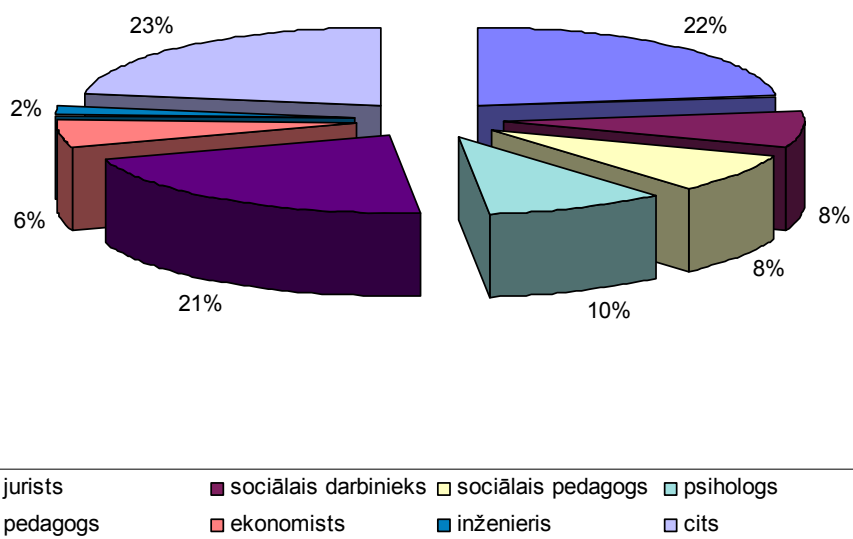
12. grafiks *Darbinieku iedalījums pēc dzimuma.*

Vērtējot dienesta darbiniekus pēc izglītības līmeņa, 95% darbinieku ir ieguvuši augstāko izglītību, bet 5% darbiniekiem ir vidējā izglītība (sk. 13. grafiks). Salīdzinot ar 2007.gada datiem, augstāko izglītību ieguvušo darbinieku skaits ir pieaudzis par 1%. Savukārt otru augstāko izglītību apgūst 78 dienesta darbinieki, kas ir 16 % no kopējā darbinieku skaita.

13. grafiks *Darbinieku iedalījums pēc iegūtās izglītības*

Dienestā visvairāk pārstāvētas jurista – 22%, pedagoga – 21%, psihologa – 10%, sociālā darbinieka – 8%, sociālā pedagoga – 8%, ekonomista – 6% un inženiera – 2% specialitātes, savukārt 23% nodarbināto augstāko izglītību ieguvuši citās specialitātēs (sk. 14. grafiks).

14. grafiks *Darbinieku iedalījums pēc iegūtās specialitātes*

Valsts probācijas dienesta komunikācija ar sabiedrību

2008. gadā īpaši liela uzmanība tika pievērsta darbam ar plašsaziņas līdzekļiem – žurnālistu izglītošanai par VPD funkcijām un darba specifiku, kā arī komunikācijas krīžu novēršanai. Salīdzinājumā ar 2007. gada datiem 2008. gadā publikāciju skaits ir ievērojami pieaudzis. 2007. gadā kopumā tika apkopotas 224 publikācijas, bet 2008. gadā publikāciju skaits kopumā sasniedza jau 357.

Visvairāk atspoguļotā tēma 2008. gadā bija Valsts probācijas dienesta darbs kopumā – normatīvo aktu izstrāde un apstiprināšana, kas skar dienesta darbu, VPD viedoklis un komentāri par probācijas jomas attīstību Latvijā un pasaulē. Īpaši aktuālas bija arī probācijas programmas, galvenokārt dzimumnoziedznieku resocializācijas kontekstā, kas ir trešā aktuālākā tēma 2008. gadā. Vērtējot seksuālo noziedznieku resocializācijas kvalitāti un diskutējot par nākotnes perspektīvām, daudz tika rakstīts un runāts arī par uzraudzību, īpašu uzmanību pievēršot nepilnībām likumdošanā, kas paredz uzraudzību pirmstermiņa atbrīvotajiem, bet sabiedrībai bīstamiem noziedzniekiem pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietām pēc pilna termiņa nav noteikti nekādi turpmākie obligātie ierobežojumi.

Lielu mediju atsaucību guva dienesta piecu gadu jubilejas ietvaros organizētā preses konference ar Eiropas probācijas organizācijas (CEP) ģenerālsēkretāra Leo Tigges (Leo Tigges), Kanādas Sabiedrības aizsardzības ministrijas probācijas nodaļas vadītāja Roberta Vatsa (Robert Watts), Norvēģijas Valsts mediācijas dienesta direktora Pēra Andersena (Per Andersen) un Valsts probācijas dienesta vadības piedalīšanos.

2008. gada 19. septembrī Valsts probācijas dienests piedalījās valsts pārvaldes „Atvērtā durvju dienā”, kuras ietvaros norisinājās arī Tieslietu ministrijas padotības un pārraudzības iestāžu organizētais „Temīdas skrējiens” vidusskolas klasēm, lai iepazītos ar tieslietu sistēmās esošo iestāžu darba specifiku un funkcijām. Probācijas dienestā viesojās septiņu vidusskolu komandas no visas Latvijas.

Valsts probācijas dienesta Konsultatīvo padomju darbības rezultāti

Turpinot 2006. gadā aizsāktu praksi, arī 2008. gadā visās Valsts probācijas dienesta teritoriālajās struktūrvienībās darbojās Konsultatīvās padomes. 2008. gadā kopumā notika 37 Konsultatīvo padomju sēdes.

Valsts probācijas dienesta likuma 21. pants nosaka, ka teritoriālo struktūrvienību Konsultatīvajās padomēs ir jāiekļauj rajona (pilsētas) prokuratūras pārstāvis, rajona (pilsētas) tiesas pārstāvis, rajona (pilsētas) Valsts policijas pārvaldes pārstāvis, pašvaldības pārstāvis, Valsts probācijas dienesta teritoriālās struktūrvienības pārstāvis un ieslodzījuma vietas administrācijas pārstāvis tajās teritoriālajās struktūrvienībās, kuru darbības teritorijā atrodas brīvības atņemšanas iestāde.

Konsultatīvajās padomēs tika aktualizēti jautājumi par izvērtēšanas ziņojuma pieprasīšanu, kad lieta vēl atrodas policijā. Tika skaidrota izlīguma nozīme un papildus pienākumu iekļaušana tiesas spriedumos pēc probācijas dienesta ieteikuma. Kā pozitīva tendence jāatzīmē arvien lielāka brīvprātīgo piesaiste izlīguma procesa vadīšanā, kā arī pieaugošais izvērtēšanas ziņojumu pieprasījumu skaits no prokuratūrām un tiesām.

Konsultatīvo padomju diskusijās tika apspriesti iespējamie risinājumi situācijām, kad probācijas klients ignorē uzraudzības noteikumus, nepilda viņam uzliktos pienākumus un kriminālsoda izpildi reglamentējošā likumā noteiktos pienākumus. Īpaša uzmanība tika pievērsta informācijas aprites jautājumiem, lai novērstu situācijas, kad dienests netiek informēts par to, ja probācijas klients nonācis apcietinājumā vai arī tiek tiesāts par jaunu

noziedzīgu nodarījumu. Tika atzīts, ka informācijas aprīte starp tiesībsargājošajām institūcijām ir visas datu sistēmas problēma, ar kuru saskaras arī citas nozares institūcijas.

Daudz tika diskutēts arī par nepilngadīgo uzraudzības lietām un pašvaldības iestāžu sadarbību nepilngadīgo sociālās uzvedības korekcijas un sociālās palīdzības programmu sniegšanas jautājumiem.

Konsultatīvo padomju dalībnieki regulāri tika informēti par aktualitātēm, kas saistītas ar dienesta iekšējiem un ārējiem normatīvajiem aktiem, par izmaiņām likumdošanā, kas skar Valsts probācijas dienesta darbību. Konsultatīvās padomes sēdēs tika aktualizēti arī jautājumi par iesniegumu izskatīšanas termiņiem tiesās.

Konsultatīvo padomju darbības rezultātā, vairākās dienesta teritoriālajās struktūrvienībās būtiski uzlabojusies informācijas apmaiņa ar citām tiesībsargājošajām institūcijām. Budžeta līdzekļu taupīšanas nolūkā dienesta teritoriālās struktūrvienības sadarbojas ar pašvaldības policiju, veicot probācijas klientu nakts apsekojumus dzīvesvietās.

Konsultatīvās padomes tiek sasauktas, lai sekmētu institūciju veiksmīgu sadarbību vienotas politikas īstenošanā par probācijas jautājumiem.

Valsts probācijas dienesta plāni 2009. gadam

Valsts probācijas dienesta 2009. gada darba plānā izvirzītie galvenie uzdevumi:

- turpināt pilnveidot dienesta funkciju tiesisko regulējumu un uzlabot funkciju izpildes kvalitāti;
- pilnveidot probācijas programmu īstenošanu Valsts probācijas dienestā;
- pilnveidot izlīguma īstenošanu visā Latvijā, piesaistot brīvprātīgos probācijas darbiniekus;
- paaugstināt Valsts probācijas dienesta darbinieku prasmes darbam ar specifiskām klientu grupām;
- izveidot un ieviest probācijas klientu datu bāzi.